

2021
05

The Idea of Peace and the Opposition in Turkish Politics at the Beginning of 2022

2022 Başlarken Türk Siyasetinde
Barış Fikri ve Muhalefet

NOVEMBER / KASIM 2021

The Idea of Peace and the Opposition in Turkish Politics at the Beginning of 2022

2022 Başlarken Türk Siyasetinde
Barış Fikri ve Muhalefet

NOVEMBER / KASIM 2021

Ali Bayramoğlu

Published by *Yayınlayan*

Democratic Progress Institute *Demokratik Gelişim Enstitüsü*

11 Guilford Street London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org • info@democraticprogress.org

+ 44 (0) 20 7405 3835

Design, typesetting and cover design copyright © Medya Production Center

First Published, June 2021 *Baskı, Haziran 2021*

ISBN – 978-1-911205-60-9

© DPI – Democratic Progress Institute *Demokratik Gelişim Enstitüsü*

DPI – Democratic Progress Institute is a charity registered in England and Wales.
Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale. For copying in any other circumstances, prior written permission must be obtained from the publisher, and a fee may be payable.

*DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır.
Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108*

*Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması gerekmektedir.
Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.*

ABOUT THE AUTHOR / YAZAR HAKKINDA

Ali Bayramoğlu

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established during the peace process between 2013-2015.

Ali Bayramoğlu

Ali Bayramoğlu, yazar ve siyasi yorumcudur. 1994 yılından bu yana çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Halen, günlük Karar gazetesinde köşe yazmaya devam etmektedir. Türkiye’de 2013-2015 yılları arasında gerçekleşen Çözüm Sürecinde Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

CONTENTS

About the Author	3
Foreword	6
Introduction	8
I. TENDENCIES IN THE CONTEXT OF THE KURDISH ISSUE	8
The ruling power	10
The opposition	12
II. THE CURRENT SITUATION IN POLITICS	18
A general overview	18
The ruling alliance and monolithic politics	18
The opposition and their arguments	24
III. DEVELOPMENTS CONCERNING THE KURDISH ISSUE IN THE OPPOSITION	28
DPI Aims and Objectives	38
Board Members	42
Council of Experts	48

İÇİNDEKİLER

Yazar Hakkında	3
Önsöz	7
Giriş	8
I. KÜRT SORUNU BAĞLAMINDA EĞİLİMLER	9
İktidar	11
Muhalefet	13
II. SON SİYASİ MANZARA VE DENGELER	18
Genel tablo	18
İktidar ittifakı ve monolitik siyaset	18
Muhالیf alan ve söylemler	25
III. MUHALİF ALANDA KÜRT MESELESİNE İLİŞKİN GELİŞMELER	29
Demokratik Gelişim Enstitüsü'nün Amaçları ve Hedefleri	40
Yönetim Kurulu Üyeleri	42
Uzmanlar Kurulu Üyeleri	48

FOREWORD

This research report was written by Ali Bayramoğlu, a journalist, writer and political commentator from Turkey. In the report, Mr Bayramoğlu looks ahead to the upcoming general election in Turkey and its possible effects on the Kurdish Issue. While the authoritarian and sectarian approach of the current ruling power continues, the economic crisis in Turkey has taken a significant downturn. The economic woes in the country have cost the ruling power political prestige and could result in a loss of votes in the upcoming election. The response pursued by the country's current President, Recep Tayyip Erdoğan, has been to promote a discourse centred around a new future, nationalism and a strong, independent Turkey.

In addition to his discussion on the current ruling power, Mr Bayramoğlu also discusses the opportunities for the opposition in the upcoming elections, and what this could mean for the future of the Kurdish Issue. Given the economic crisis, popular support for the opposition is naturally on the rise, and opposition parties have become more politically active. However, the opposition is not unified on the Kurdish Issue, as differences of opinion between the CHP and the Good Party limit the potential of the opposition on this topic. In the meantime, Kılıçdaroğlu, who is a strong contender for presidential nomination, has been formulating a new political narrative in which the Kurdish Issue and cooperation with the HDP play a crucial role. As such, it is becoming increasingly likely that the CHP will lead the resolution process, both before and after the elections.

The views and opinions expressed in the report remain those of the author and do not necessarily reflect the official position of DPI.

This research was funded by the Norwegian, Swiss and Irish governments.

Kerim Yıldız

*Chief Executive Officer
Democratic Progress Institute*

ÖNSÖZ

Bu araştırma raporu Türkiyeli gazeteci, yazar ve siyaset yorumcusu Ali Bayramoğlu'na aittir. Raporda, Bayramoğlu Türkiye'de yaklaşmakta olan seçimleri ve seçimlerin Kürt meselesi üzerindeki olası etkilerini tartışmaktadır. Siyasi iktidar cephesinin otoriter ve kutuplaştırıcı tutumu devam ederken, Türkiye'deki ekonomik kriz gittikçe derinleşmektedir. Ülkedeki ekonomik sıkıntılar, iktidarın siyasi prestijine mal olmaktadır ve yaklaşan seçimlerde potansiyel oy kaybına da neden olabilir. Ülkenin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bu duruma karşı kullandığı tek araç ise milliyetçilik ve güçlü-bağımsız Türkiye söylemiyle harmanlanmış bir "yeni" gelecek tasavvurudur..

Mevcut siyasi iktidarla ilgili tartışmaların yanında, Bayramoğlu raporda ayrıca yaklaşan seçimlerin muhalefet bloğu için sunduğu imkanlara ve bu durumun Kürt meselesinin geleceği üzerindeki olası etkilerine odaklanmaktadır. Buna göre, ekonomik krizle birlikte, doğal olarak, muhalif alanda bir oy artışı ve siyasi hareketlilik söz konusudur. Ancak, muhalefet henüz Kürt meselesi konusunda ortak bir noktada birleşememiştir. Bayramoğlu'ba göre bu konuda CHP ve İYİ Parti arasındaki görüş ayrılıkları muhalefetin potansiyelini sınırlamaktadır. Cumhurbaşkanlığı için ciddi aday adaylarından birisi olan Kılıçdaroğlu, Kürt meselesinin ve HDP'yle birlikte hareket etmenin öne çıktığı yeni bir siyasi dil geliştirme doğrultusunda adımlar atmaktadır. Bu durum seçim öncesi ve sonrası dönemde CHP'nin barış konusunda öncü bir rol oynama ihtimalini arttırmaktadır.

Bu raporda ifade edilen değerlendirme ve görüşler yazarın kendisine aittir ve DPI'nin resmi görüşünü yansıtmaz.

Bu araştırma Norveç, İsviçre ve İrlanda hükümetleri tarafından finanse edilmiştir.

Kerim Yıldız

*İcra Kurulu Başkanı
Demokratik Gelişim Enstitüsü*

INTRODUCTION

This report aims to analyse the new developments on the Kurdish issue and the idea of peace with regard to the opposition parties and their politics, in the context of the current political situation and relationships. As such, it will first provide an assessment of general political tendencies in the context of the Kurdish issue, then analyse the latest political state of affairs and overall dynamics, and finally, evaluate developments regarding the opposition's politics and the Kurdish issue, as well as the idea of peace.

I. TENDENCIES IN THE CONTEXT OF THE KURDISH ISSUE

How much do Turkey's political circumstances and developments prepare the ground for a new resolution process with regard to the Kurdish issue? How much do they correspond to potential developments in such a direction? In other words, where in politics and in Turkey's future does the Kurdish issue find itself a place?

Such questions have been asked nonstop since 2015, when the resolution process first ended. Those interested in the issue and observers are constantly on the lookout for answers regarding these specific questions, and the ruling power, the opposition and all varieties of political parties are subjected to their scrutiny. With a few exceptions, including ultranationalist groups, it's commonly recognised that the Kurdish policy, as well as the Kurdish issue is both a cause and effect of Turkey's democratic progress or decline. The questions delineated above require a comprehensive analysis of the political sphere with regard to the Kurdish issue.

From this standpoint, there are two aspects to the issue.

GİRİŞ

Bu raporda, muhalif siyasette ve siyasi partilerde Kürt meselesine ve barış fikrine dair yeni gelişmeler, mevcut siyasi denge ve ilişkiler zemininde ele alınacaktır. Bu çerçevede, önce Kürt sorunu bağlamında genel siyasi eğilimler değerlendirilecek, ardından son siyasi manzara ve genel dengeler analiz edilecek, üçüncü bir bölümde ise muhalif siyaset- Kürt meselesine ve barış fikrine dair gelişmelere değinilecektir.

I. KÜRT SORUNU BAĞLAMINDA EĞİLİMLER

Türkiye'nin siyasal koşul ve gelişmeleri Kürt sorununda yeni bir çözüm sürecine ne denli zemin hazırlıyor? Bu istikametteki muhtemel gelişmeleri hangi ölçüde kuşatıyor? Ya da Kürt meselesi siyasetin, Türkiye geleceğinin neresinde duruyor? Bunlar, 2015 yılından, çözüm sürecinin bitişinden bu yana durmaksızın sorulan ve yanıt aranan sorular. Siyasi iktidar koridorları, muhalif siyasi alan, türlü siyasi partiler "bu sorular merceği"yle ilgililer ve gözlemciler tarafından sürekli olarak taranıyor. İstisnaları, aşırı milliyetçi grupları saymazsak, bu konudaki ortak kabullerden birisi, Kürt siyaseti ve Kürt meselesinin Türkiye'nin demokratik ilerlemesi veya gerilemesinin hem önemli nedenlerinden hem önemli sonuçlarından birisi olduğu şeklinde. Yukarıdaki sorular önce, Kürt meselesiyle ilgili olarak siyasi arenaya bir bütün olarak bakmayı gerektiriyor.

Bu bakımdan karşımızda iki yönlü bir tablo bulunuyor.

The ruling power

The first of these concerns the ruling power, and it is the “harsh and negative” aspect. It indicates the parallel between the first is the “hard, negative” aspect, and it concerns the political power. This aspect points to the parallel between the structuring, discourse and trajectory of the political power and the exclusion of the Kurdish issue from the political arena, as well as its criminalization. Since 2015, when the resolution process ended, all occasional expectations that the political power might become more relaxed (as a result of a variety of new input, such as Erdoğan’s pragmatism, the gradual erosion of his party through authoritarian policies, the election of a new US president and the new Middle East policy) have proved to be in vain, as this trajectory becomes even more consolidated.

The consolidation is accompanied by securitarian, isolationist alternative policies, which gradually move away from Western principles and values, and which are described as “national and local”. As Turkey strays further away from value-based interactive relations with Western institutions and countries in terms of political attitudes and principles, its discourse of uniqueness, inflected with nationalism and authoritarianism, becomes more and more entrenched. This new order, which believes the use of brute strength in resolving problems to be the criterion of “political success”, and which preaches a disciplined-securitarian model of society, becomes stronger daily. At the center of all this is the government’s oppressive Kurdish policy.

Another thing to note about the ruling power is its composition. The prominently anti-Kurdish order, which we attempted to broadly describe above, and which reached its ultimate form following the 2017 Constitutional amendments (which practically abolished the principle of the separation of powers) is the outcome of a political alliance that was established after the coup attempt of 2016. This alliance and its actors have an important bearing on any analysis of the issue at hand.

Currently, the founding actors of this alliance are mutually dependent on one another to remain in power or have an influence over the government; their common denominator, securitarianism, has taken hostage all founding elements. The actors in question are “AK Party/Erdoğan/radical conservatives”, “MHP/nationalists/Kemalist-nationalists” and “the state, with its modernist elements and its military chain of command”. Although Erdoğan is the strongest actor of the alliance, with the most power to determine things, he operates within a much more limited scope compared to pre-2015, in terms of Kurdish policy, foreign policy and the other elements of the “new Turkey” discourse. As such, there is a partially strict ideological quality in terms of functioning. It entails an identity with an emphasis on national conservatism where it had previously been cultural; an identity that is formed in removal from, rivalry to and even,

İktidar

İlki, “sert, negatif” ve siyasi iktidara ilişkin yön. Bu yön, siyasi iktidarın yapılanması, söylemi ve gidişi ile Kürt meselesinin siyaset alanından dışlanması ve kriminalize edilmesi arasındaki paralellığe işaret ediyor. 2015’ten, çözüm sürecinin bitmesinden bu yana, siyasi iktidara yönelik olarak zaman zaman ortaya çıkan tüm esneme beklentilerine, (Erdoğan’ın pragmatizmi, otoriter politikalar üzerinden partisinin tedrici erozyonu, ABD’de başkanın değişmesi ve yeni Ortadoğu politikası gibi girdilerin) siyaset ve açılım konusunda etki yapması ihtimallerine rağmen bu istikamet değişmiyor, hatta pekiyor.

Pekişme, asayişçi, içe kapamacı, Batı ilke ve değerlerinden git gide uzaklaşan, “milli ve yerli” tabir edilen alternatif politikalarla yaşanıyor. Türkiye, siyasi tutum ve ilkeler bakımından Batı kurum ve ülkeleriyle değer merkezli etkileşim ilişkisinden uzaklaştıkça, milliyetçi-otoriter nitelikli bir kendine haslık söylemini derinleştiriyor. Güç kullanarak sorun çözmeyi “siyasi başarı”nın kriteri kılan, disiplinli-asayişçi bir toplumsal modeli vazeden bu düzenin her geçen gün biraz daha kesifleştiği söylenebilir. Bu tablonun merkezinde iktidarın baskıcı Kürt politikası bulunuyor.

İktidar cenahıyla ilgili belirtilmesi gereken diğer bir husus, yapısıyla ilgilidir. Yukarıda ana hatlarını tanımlamaya çalıştığımız, kuvvetler ayrılığını ilkesini anlamasızlaştırarak gücü tek elde toplayan 2017 Anayasa değişiklikleriyle taçlandırılan, anti-Kürt özellikler taşıyan düzen, 2015 darbe girişimi sonrası ortaya çıkan bir siyasi ittifakın eseridir. Bu ittifak ve aktörleri analizler bakımından belirleyici özellikler taşıyor.

Zira, bugün, bu ittifakın kurucu aktörleri arasında güç ve iktidarda kalma veya iktidarı denetleme bakımından bir tür karşılıklı bağımlılık hali üremiş, otoriter ve asayişçi ortak paydaları bu bağımlılık etrafında her bir kurucu unsuru kuşatmış bulunuyor. Bu aktörler, “AK Parti/Erdoğan/koyu muhafazakarlar”, “MHP/milliyetçiler/Kemalist ulusalcılar” ve “modernist unsurları ve ordu komuta yapısıyla devlet”ten oluşuyor. Erdoğan ittifakın en güçlü ve belirleyici aktör olmakla, birlikte, Kürt politikası, dış politika, yeni Türkiye anlatısının diğer unsurları söz konusu olduğunda 2015 öncesine oranla daha sınırlı bir hareket alanına sahip görünüyor. Bu bakımdan, işleyiş bakımından kısmen katı bir ideolojik doku görüntüsünden söz edilebilir. Bu doku, muhafazakarlığı kültürel kimlikten milli kimliğe transfer edilen, Batı ve değerleriyle mesafe, rekabet, kısmen çatışma içinde oluşan, yayılma iması taşıyan, Türkiye’nin Libya, Suriye ve Irak’taki askeri operasyonları ve varlığı, Doğu Akdeniz’de izlediği baskın ve meydan okuyucu politika, askeri sanayinin gelişmesiyle beslenen, büyük güç haline dönüşmüş devlete dayalı bir

to some degree, conflict with the West and its values, with expansionist tendencies, which feeds on Turkey's military operations and presence in Libya, Syria and Iraq, its dominant and challenging policy in Eastern Mediterranean and the development of military industry, invested in the idea of the state having become a major power in the future, with the military and security mechanisms having the utmost importance in the entire apparatus.

Thus described, the formation of the ruling bloc is one of the reasons which makes a return to politics less likely with regard to the resolution of the Kurdish issue, since it tends rather towards a securitarian Kurdish policy.

The opposition

The second aspect, relatively heartening and hopeful, regards the opposition politics. The Kurdish issue plays a crucial role in both the relations between the government and the opposition, and also among the actors of the opposition by means of its actors, policies, electoral tendencies and popular support. The opposition politics and the Kurdish issue have a dynamic relationship. We evaluated these connections between the opposition parties and the Kurdish issue in detail in our two previous assessments.⁽¹⁾

Let us note once again that four points in particular emerge within this framework.

First of all, the Kurdish policy of the government demonstrates quite clearly and insistently the connection between the Kurdish issue, and democratic progress and decline; as such, it situates the opposition's policies directly in opposition to itself. One clear instance of the government's Kurdish policy is the illegal and arbitrary dismissal of 59 elected mayors affiliated with Kurdish parties by the Ministry of the Interior, and the appointment of trustees, mostly district governors, in their stead. This policy intends to exclude both the Kurdish issue and Kurdish representation from the political arena, and as a result, has wreaked untold havoc on the fundamental principles and mechanisms of representative democracy. At the same time, since the Kurdish issue is among the few essential points of reference for the threat-danger ideology as well as the securitarian-authoritarian discourse and practices, the relation between the Kurdish issue and democracy becomes relevant for the politics of opposition parties, with the exception of some nationalist actors. Under these circumstances the opposition parties also ground their political normalization policies in the resolution of the Kurdish issue,

(1) <https://www.democraticprogress.org/publications/research/assessment-report-by-ali-bayramoglu-the-role-of-the-opposition-in-a-politics-of-peace/>

gelecek fikriyle donatılmış, askeri ve güvenlik mekanizmasının taşıyıcı olduğu bir nitelik taşıyor.

İktidar cephesinde, asayişçi Kürt politikasını canlı tutan Kürt sorununda siyasete dönüş ihtimalini azaltan unsurlardan birisi de iktidar bloğunun bu yapısıdır.

Muhalefet

İkinci yön, nispeten pozitif, umut vericidir ve muhalif siyasetle ilgilidir. Kürt meselesi gerek muhalefet iktidar arasındaki ilişkilerde gerek muhalif siyasi alandaki temaslarda, aktörleri, politikaları, seçmen eğilimleri ve seçmen ağırlığıyla kilit bir rol oynuyor. Bu siyaset ve Kürt meselesi dinamik ilişki üzerine kurulu olma özelliğini taşıyor. Muhalif siyaset ile Kürt sorunu arasındaki bu ilişkileri daha önceki iki değerlendirmemizde ayrıntılarıyla ele almıştık.⁽¹⁾

Bu çerçevede dört unsurun öne çıktığını yineleyelim.

Öncelikle, siyasi iktidarın izlediği Kürt politikası, Kürt sorunu ile demokratik ilerleme ve gerileme arasındaki bağa açık ve kuvvetli bir şekilde vurgu yaparak, muhalif siyaseti buna karşı bir konuma yerleştirmiş bulunuyor. Kürt partileri tarafından yönetilen, seçilmiş 59 belediye başkanının hukuk dışı bir mantık ve türlü bahaneler üzerinden idari bir işlemle içişleri bakanlığı tarafından görevinden alınması, yerlerine çoğu kaymakam kayyımların atanması bu durumun çıplak örneğini oluşturuyor. Siyasi alandan Kürt sorunu kadar Kürt temsilini dışlamak isteyen bu politika, temsili demokrasinin temel ilke ve mekanizmalarına görülmemiş oranda zarar veriyor. Bunun yanında, tehdit-tehlike ideolojisinin ve güvenlikçi-otoriter söylem ve uygulamaların temel referanslarından birisinin Kürt meselesi olması, bu sorunu, bu sorun ile demokrasi arasındaki ilişkiyi (milliyetçi kimi istisnalar dışında) tüm muhalif partiler siyasetlerinin parçası kılıyor. Bu koşullarda muhalif partiler, siyasi normalleşme bakımından da Kürt meselesinin çözümünü bu değişen oranlarda, ancak artan bir ivmeyle temel alan bir istikamet izliyorlar. Muhalif toplumsal algı bakımında da durum paralel bir seyir izliyor. Son yıllarda tepki kaymalarıyla, muhalif kesimin ulusalcı ile liberal-demokrat iki parçadan oluştuğu söylenebilir. Liberal-demokrat eğilim nezdinde, demokratik ilerleme ile Kürt meselesi arasındaki doğru orantı son derece belirgin bir görünüm sergiliyor.

Diğer taraftan, bilindiği üzere, HDP'nin Kürt seçmenin önemli bir kısmını bünyesinde toplamış ve 2014 cumhurbaşkanlığı seçimlerinden itibaren yüzde 10 eş-

(1) <https://www.democraticprogress.org/publications/research/assessment-report-by-ali-bayramoglu-the-role-of-the-opposition-in-a-politics-of-peace/>

albeit to varying degrees. Popular support for the opposition follows along similar lines. After the changes of the past few years, the supporters of the opposition now consist of two groups: the nationalists, and the liberal democrats. The liberal democrats clearly and obviously link democratic progress to the Kurdish issue.

At the same time, as is well known, a considerable portion of the Kurdish electorate votes for HDP, and since the presidential elections of 2014, popular support for HDP has remained above the 10% electoral threshold. Currently, HDP's established potential vote wavers between 11 and 13 percent, but does not decrease beyond this limit. In the Southeast, support soars to above 50 percent, and it is also robust in the coastal towns of Mediterranean and the Aegean regions, which have considerable Kurdish populations, as well as in the metropolises. As such, this is a new sociological circumstance in Turkey's politics. A problem which has not been resolved for years becomes sociologically entrenched, and reappears as a formative element in Turkey's politics. The quality of the HDP votes, their regional power as well as distribution among the regions indicates that the Kurdish problem has permanently moved from a purely political space into a political – sociological arena. The unresolved Kurdish issue has become a problem for the entirety of Turkey in a variety of ways. In order to dismantle the obstacles and make progress, popular support for the HDP must be understood, and dialogue must be established. The way in which the system is going to establish a relationship with Kurdish politics (either by including it, through politics, or by excluding it through non-political ways) is important, since there is a meaning to this which transcends the Kurdish issue itself. In terms of elections, the Kurdish electorate and the HDP play a determining role. According to a reputable public opinion survey conducted in November 2021, it appears that support for the People's Alliance, consisting of the AK Party and the MHP, is equal to that of the Nation Alliance, which consists of the CHP and the Good Party, with 40 percent each. The addition of the HDP votes to the Nation Alliance immediately upsets this balance, and turns the situation clearly in favour of the opposition.⁽²⁾ As the outcome of the elections depend on HDP to a large extent, this means that in a way, the outcome of elections in Turkey are now determined by the Kurdish issue.

The third point regards HDP's symbolic power and meaning. HDP is the material embodiment of the Kurdish issue within politics, and at the same time, it is the main target of the government's securitarian, authoritarian and oppressive Kurdish policy. The pressures on HDP from all sides – through the appointment of trustees, the detainment of its members, the imprisonment of its deputies and new investigation reports – intend

ğinin üstüne çıkmış durumda. Bugün bu siyasi partinin yüzde 11 ila 13 arasında değişen, bu seviyenin altına inmeyen, yerleşik bir oy potansiyeli var. Söz konusu seçmen Güneydoğu'da yüzde 50'nin üzerine çıkmakla birlikte, Kürt göçünün yaşadığı Akdeniz ve Ege kıyı kentlerinde, büyükşehirlerde anlamlı oranlarla karşımıza çıkıyor ve bu yapısıyla Türkiye için yeni siyasal sosyolojik unsura işaret ediyor. Bu anlamda karşımızda yıllar içerisinde çözülemeyen bir sorunun sosyolojik olarak derinleşmesinin, belirleyici bir unsur haline gelmesinin öyküsü bulunuyor. HDP oylarının yapısı, bölgesel gücü, bölgeler arası dağılımı doğrudan doğruya Kürt sorununun siyasal siyasi alandan kalıcı bir şekilde siyasi sosyolojik bir alana sirayet ettiğinin bir göstergesi. Bu durum, Kürt sorununda çözümsüzlüğün birçok açıdan tüm ülkeyi kuşattığını ortaya koyuyor. Artık pek çok kilidi açmanın, ilerleyebilmenin yolu, bu dokunun görünmesinden, bu dokuyla temas kurulmasından geçiyor. Bu da sistemin Kürt politikasıyla nasıl ilişki kuracağına (siyaset üzerinden içeri olarak ya da siyaset dışı yöntemle dışarı iterek) önemine, Kürt meselesini aşan anlamına işaret ediyor. Bu gelişmeler Kürt seçmenleri ve HDP'yi seçim sonuçları bakımından belirleyici bir noktaya itiyor. Nitekim, 2021 Kasım tarihli ciddi bir araştırmada, AK Parti ve MHP'den oluşan Cumhuriyet ittifakı ile CHP ve İYİ Parti'den meydana gelen millet ittifakı arasında denge, yüzde 40'ar oy potansiyeliyle eşitlenmiş görünüyor. HDP oyları, Millet İttifakına eklendiği an, kutuplar arasındaki denge kökten değişiyor, açık ara muhalefet lehine dönüyor.⁽²⁾ Seçimlerin sonucu büyük oranda HDP'nin oylarına endekslense, bu, Türkiye'de seçimlerin sonucunu bir anlamda Kürt meselesi belirleyecek anlamına geliyor.

Üçüncü unsur HDP'nin simgesel gücü ve anlamıyla ilgilidir. HDP, hem Kürt sorununun siyasette cisimleşmiş halini hem siyasi iktidarın uyguladığı asayişçi, otoriter ve baskıcı Kürt politikasının ana nesnesini oluşturuyor. Kayyumlar mekanizmasıyla, tutuklanan üyeleriyle, hapse atılan milletvekilleriyle, yeni fevlelelerle HDP yönelik baskılar, Kürt sorunu yanında Kürt temsilinin de siyasi alandan silinmesini hedefliyor. Böyle olunca, HDP Türkiye'de baskıcı politikaların en önemli göstergesi haline geliyor. Daha önemlisi, muhalefet için bu durumla mücadelede, HDP hem el verilmesi gereken siyasi bir parti hem bir partner görüntüsü taşıyor. Kürt meselesinin yeniden siyasi alana taşımak demokratik düzene dönüşün aşaması kabul edildiği oranda HDP'nin meclisteki varlığı, meşruiyeti, siyasal sistemin doğal parçası haline gelmesi bu çerçevede kendi başına bir simge oluşturuyor.

Son unsur, Kürt hareketinde siyasetin kazandığı alan ve yaşadığı kısmi dönüşümdür. HDP de son dönemde sisteme entegre olma istikametinde bir strateji izliyor. Bu siyasi parti, 2012'de 'Türkiyelilik' iddiasıyla olmuştu. Bu iddia, Kürtlerle

(2) Panoramatr, Developments in Turkey and risk analysis , November 21

(2) Panoramatr, Türkiye'nin gündemi ve risk analizi, Kasım21

to erase Kurdish representation, as well as the Kurdish issue, from the political arena. As such, HDP becomes the most significant indicator of the oppressive policies in Turkey. More importantly, for the opposition, fighting this state of affairs makes HDP both a political party in need of support, and a partner, as well. As bringing back the Kurdish issue into the political arena is a sign of returning to the democratic order, HDP's presence in the assembly, its legitimacy and natural participation in the political system are all correspondingly symbolical in such a context.

The final point regards the ground gained by politics in the Kurdish movement, and its partial transformation. In the recent past, HDP has been acting with the intent to become integrated within the system. HDP was established in 2012 with the aim to represent Turkey as a whole. This meant that it would represent other marginalised groups alongside HDP. However, the representation of marginalised identities within the HDP somehow remained limited to small leftist groups and parties. The claim of representing Turkey as a whole was reduced to an alliance between such parties and the Kurdish movement. The occasionally militant, generally belligerent and harsh rhetoric of these political groups, along with the more hawkish wing of the Kurdish movement, tended to overshadow the emphasis on representing Turkey as a whole. The debates surrounding the issue of representing Turkey as a whole in recent years motivated various attempts to widen bases. It appears that the Resolution Process of 2013-15 played an important role in this transformation. During the process the HDP played an important political role, went beyond its limits and established formative contacts with a variety of political positions. All of this was crucially important practice for the HDP. At the same time, the eventual failure of the peace experience meant that different interlocutors would be sought. Whereas previously the dominant belief was that the Kurdish issue would only be resolved through negotiating with the PKK, it became more common to believe that a resolution would also be possible through politics, and that different instruments of legitimacy were available. Inevitably, such a belief served to highlight the importance of legal politics, and the HDP in particular. Indeed, in recent years HDP has presented the Turkish public with a series of new suggestions in order to resolve the Kurdish issue. To begin with, HDP's answer to resolving the Kurdish issue is essentially and unmistakably "local democracy". This suggestion posits an integrated and comprehensive resolution realised through the representation of local administrations. The political hierarchy of HDP is also significant in terms of defining the party's current position. Currently, the struggle for democracy is of utmost importance for the HDP. Its main policy is to lay the groundwork and establish the democratic conditions for the resolution of the Kurdish issue. In other words, HDP intends to establish relations with the opposition parties, to occupy a central place in the system through these relations, and to renew its claims of representing Turkey as a whole in this framework.

diğer mağdurların birlikte temsilini hedefliyordu. Ne var ki, mağduriyet temsili HDP içerisinde daha çok küçük sol gruplar ve partilerin dünyasına hapsedildi. Türkiyelilik, bu partiler ile Kürt hareketi arasındaki bir ittifaka dönüştü. Dahası, bu siyasi grupların zaman zaman militan, genel olarak çatışmacı ve sert dili ile Kürt meselesinin sert olan tarafı, yan yana geldiğinde Türkiyelilik vurgusu gölge-leniyordu. Buna karşın son yıllarda ise Türkiyelilik partide tartışmalara yol açarak kimi genişleme arayışlarına konu oldu. Bu değişimde 2013-2015 Çözüm Süreci önemli bir rol oynamış görünmektedir. HDP bu süreçte önemli siyasi bir rol üst-lendi, kendi sınırlarının ötesine geçti ve farklı siyasi anlayışlarla kurucu temaslar içine girdi. Bunlar HDP için kritik bir alıştırmaya safhasını oluşturdu. Diğer taraftan, barış deneyiminin başarısızlıkla sona ermesi muhatap hedefini çeşitlendirdi. Kürt meselesinde yegâne çözüm "örgütle masaya oturmaktır" anlayışından "siyaset üzerinden de çözüm mümkündür" bakışına doğru yol alınmaya, farklı meşruiyet araçları telaffuz edilmeye başlandı. Böyle bir bakış açısının ister istemez Kürt sorununda yasal siyasi mekanizmayı, özellikle HDP'yi ön plana çıkarttığını söyleyebiliriz. Nitekim son birkaç yıldır, HDP'nin Türkiye kamuoyunun önüne Kürt sorununun çözümü için bir dizi yeni öneriyle çıkıyor. Bir kere, HDP Kürt sorununun çözümünü temel olarak ve açık biçimde "yerel demokrasi"yle tanımlıyor. Bu öneri, yerel yönetimlerin temsili üzerinden entegrasyon ve bütünlük içerisinde bir çözüm zeminine işaret ediyor. HDP'nin politika hiyerarşisi de durduğu yeri tanımlamak bakımından önemli. Bugün itibarıyla demokrasi mücadelesi siyaset hiyerarşinin tepesinde duruyor. HDP'nin ana politikası, Kürt sorununun çözümü için önce zeminin, demokratik koşulların oluşturulması yönünde. Diğer bir ifadeye HDP, muhalif partilerle ilişkiyi, bu ilişki üzerinden sistemin merkezinde yer almayı ve bu çerçevede Türkiyeliliği tazelemeyi hedef almış durumda.

II. THE CURRENT SITUATION IN POLITICS

The developments discussed above are doubtless foregrounded against the dynamics of the political arena, and the current state of affairs. Understanding and defining the current situation is therefore important in order to accurately evaluate the possibilities for a Kurdish peace.

A general overview

Most important in this regard is the continued erosion of the political parties forming the People's Alliance. The economic crisis which has upset Turkey deeply, and become permanent in November and December has the potential to exacerbate this erosion, or to significantly alter the rules of the game. According to data provided by the November poll of PANORAMATR, popular support for the People's Alliance and the Nation Alliance average around 40 percent each. However, when support for the HDP, SP, DEVA and the Future Parties are added to the support for the Nation Alliance, the opposition bloc stands somewhat above 55 percent. Among these additional votes, the most significant contributor is the HDP, whose popular support is permanently above 10 percent. Furthermore, these findings are based on field research conducted just before the recent shockwave of economic crisis.

The ruling alliance and monolithic politics

The government's conduct indicates that its authoritarian and irrational approach to democracy is also applied to economic and legal policies as well, without any compromises. The only card up its sleeve – or so it believes – is to exacerbate the atmosphere of tension and polarisation, to fan the flames of public anxiety and to amp up its discourse of national existence looking at the future. Indeed, recent developments are occurring along such lines. Erdoğan's answer to crises is the notion of a new future. Announcing a new policy of economy, he has relegated economy outside the realm of economy and into the political sphere; his rhetoric of “a war of independence or subservience” is the latest and most unmistakable sign of the situation.⁽³⁾ Although the outcome of this strategy is an invisible factor in public opinion surveys, it's not entirely meaningless in terms of politics. Despite its poor performance in law, economy and de-

(3) <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/133576/kabine-toplantisi-nin-ardindan-yaptiklari-konusma>

II. SON SİYASİ MANZARA VE DENGELER

Yukarıda altı çizilen gelişmeler şüphe yok ki siyasi arenadaki dengeler ve manzara zemininde yol alıyor. Bu manzarayı anlamak ve tarif etmek, Kürt barışına ilişkin ihtimalleri değerlendirmek bakımından önemli.

Genel tablo

En önemli veri, Cumhurbaşkanlığı'nı oluşturan siyasi partilerin düzenli erozyonunun devam etmesidir. Ayrıca Kasım ve Aralık aylarında ülkeyi sarsan, süreklilik kazanan ekonomik kriz, veya bu erozyonu derinleştirme veya oyunun kurallarını ciddi şekilde ihtimali taşıyor. PANORAMATR'ın Kasım ayı araştırması verilerine göre, siyasi denge şöyle: Cumhurbaşkanlığı ve Millet ittifakının oy oranları, her biri için ortalama yüzde 40 civarında. Ancak Millet ittifakı oylarına HDP, SP, DEVA ve Gelecek Partisi'nin oyları eklenince muhalefet cephesi yüzde 55'i geçiyor. Bu ilave oylar içerisinde en önemli kalemi bildiği üzere yüzde 10'un üzerindeki sabit oy potansiyeliyle HDP oluşturuyor. Kaldı ki, bu veriler, ekonomik kriz şokunun hemen öncesinde yapılmış saha araştırmalarına dayanıyor.

İktidar ittifakı ve monolitik siyaset

Siyasi iktidarın izlediği yol, ekonomik politika ve hukuk politikasında, demokrasi konusunda tuttuğu otoriter ve irrasyonel tutumdan taviz vermeyeceğini gösteriyor. Bu durumda elinde kalan tek koz ya da inandığı koz, gerginlik ve kutuplaşma politikalarını derinleştirmek, toplumda endişe duygusunu körüklemek ve en önemlisi gelecek hedefli bir ulusal varoluş söylemine yüklenmek olarak karşımıza çıkıyor. Nitekim gelişmeler bu istikamette yaşanıyor. Erdoğan krizleri yeni bir gelecek fikriyle karşılıyor ve açıklıyor. Yeni ilan ettiği bir iktisat politikasıyla, ekonomiyi, ekonomi dışına taşıyıp siyasileştirerek, “kurtuluş savaşı ya da bağımlılık” eksine yerleştirmesi, bu durumun en son ve en keskin göstergesi.⁽³⁾ Bu strateji sonuçlar kamuoyu araştırmalarında görünmez bir faktör olsa da siyaseten tümüyle anlamsız değil. Hukuk, ekonomi ve demokrasi konularındaki kötü performansına rağmen, AK Parti'nin hâlâ, yüzde 32-33 oyla, CHP'nin 7-8 puan önünde ülkenin birinci partisi olması, milliyetçi dil, tahkimat, kimlik koruma, Yeni Türkiye

(3) <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/133576/kabine-toplantisi-nin-ardindan-yaptiklari-konusma>

mocracy, public support for the AK Party is still around 32-33 percent, which places it 7-8 points ahead of the CHP – as such, the public appears to respond to the nationalist rhetoric, the entrenchment, the defence of identity and the claims of a New Turkey.

Etyen Mahçupyan's article, "The government proposes a new official ideology," is the most significant analysis published so far on this matter. Mahçupyan writes, "The gist of what Erdoğan says in his address to the nation in late November is as follows: 'Recent global developments, which have only been accelerated during the pandemic, show that the functioning of the economy has reached a new level which cannot be explained by classical theories of the economy. This state of affairs forces us to make a decision. Either we were going to maintain Turkey's long-established status quo, or we were going to decide on our own priorities and dare to enter into a historic fight. We chose to fight. Turkey's attempts at development are being obstructed by coups, tutelage and crises; IMF, The World Bank and our colonial economists want us to opt for the status quo. We know what we are doing, why we are doing it, the risks we face and what we have to gain. We intend to resolve our problems by our own solutions. The new global systemic upheaval and the strong infrastructure of our country makes it more suitable than ever for us to fight on this front. We are well aware that this angers the global financiers, those who kept our country under an economic yoke for all this time. This is what must be done for the economic salvation of our country and nation.'"

In the remainder of his analysis Mahçupyan offers the following structure as a model for Erdoğan's speech: "That is to say,

1. A new world is before us;
2. classical economics does not explain or resolve things anymore;
3. we are following a new path and we know what we are doing;
4. the search for a new global system (with the dominance of Russia and China) and our infrastructure will bring us success along this path;
5. global financial circles will try and stop us;
6. however, ours is a historic struggle and the economic salvation of our nation and country depends on it.

In other words, what Erdoğan is offering to the public is a new future. The economy strategy in question is part and parcel of a "political choice" (...) It is an understanding of state and governance which intends to move away from the West and establish equal relations with Russia and China; one which limits domestic freedoms under the pretence of protecting national interests, rearranges the public sphere "as needed", holds

iddialarının bir karşılığı olduğunu gösteriyor.

Etyen Mahçupyan'ın "İktidar yeni bir resmi ideoloji öneriyor" başlıklı yazısı, bu konuyla ilgili yayımlanmış en önemli analiz olarak dikkat çekicidir. Mahçupyan şöyle yazıyordu: "Kasım sonunda 'ulusa sesleniş' konuşmasında Erdoğan özet olarak şunu söyledi: 'Dünyada bir süredir yaşanan ve salgın süreciyle hızlanan gelişmeler, ekonomik işleyişin klasik iktisat teorileriyle açıklanamayacak yeni bir seviyeye evrildiğine işaret etmektedir. Karşımızdaki bu tablo bizi bir tercihe zorlamıştır. Ya ülkemizde eskiden beri hakim olan anlayışı sürdürcektik, ya da kendi önceliklerimize göre yolumuza devam ederek tarihi bir mücadeleyi göze alacaktık. Biz mücadeleyi tercih ettik. Türkiye'nin her kalkınma hamlesinin önünün darbe, vesayet, krizle kesilerek IMF, Dünya Bankası, mandacı iktisatçılarımız tarafından yönlendirmeye çalışıldığı gerçek işte budur. Bu politikayla biz ne yaptığımızı, niçin yaptığımızı, hangi risklerle karşı karşıya bulunduğumuzu, sonunda ne elde edeceğimizi gayet iyi biliyoruz. Sorunlarımızı kendi çözümlerimizle aşacak adımları atıyoruz. Yeni küresel sistem arayışları ve ülkemizin sahip olduğu güçlü altyapı böyle bir mücadele için bize geçmişte olmadığı kadar uygun bir zemin sunmaktadır. Küresel finans çevrelerinin ülkemizi bunca zamandır ekonomik boyunduruk altında tutanların şimşeklerini üzerimize çektiğimizin de elbette farkındayız. Ülkemizin ve milletimizin ekonomik kurtuluşu için böyle davranmamız gerekiyor.'

Analizin devamında Mahçupyan Erdoğan'ın bu konuşmasını şöyle yapılandı- rıyordu: "Yani

1. yeni bir dünya ile karşı karşıyayız;
2. klasik iktisat anlayışı artık çare değil;
3. yeni bir yol izleyeceğiz ve ne yaptığımızı biliyoruz;
4. yeni küresel sistem arayışları (Rusya ve Çin'in ağırlığı) ve altyapımız, girdiğimiz yolda başarıyı sağlayacaktır;
5. küresel finans çevreleri bizi engellemeye çalışacaklar;
6. ancak bu bir tarihi mücadele ve ülkenin/milletin ekonomik kurtuluşu için bu mücadele şart.

Diğer deyişle Erdoğan topluma yeni bir gelecek sunuyor. Söz konusu ekonomi stratejisi, siyasi bir tercih olmanın ötesinde 'bir siyasi tercihin' parçası (...) Bağımsızlık fikri etrafında Batı'dan uzaklaşarak Rusya ve Çin'le eş düzeyli ilişkiler kurmayı hedefleyen, komşuları karşısında silah üstünlüğüne sahip, yurt içinde milli menfaatleri gözetme gereğiyle özgürlükleri kısıtlayan, kamusal alanı 'ih-

society together via a vague secularism and all-encompassing, permeable nationalism, and makes the people feel dependent on the state through feelings of constant anxiety that are engendered by a survivalist and belligerent state mentality. Let us remember the aftermath of Erdoğan's speech: Bahçeli said, "The independence of the Central Bank must be discussed," and "The time for being deceived is gone, now is the time for progress and rise". These were followed by the National Security Council's memorandum: "Obstacles and threats which Turkey faces or might face in the process of realising its economy policies in accordance with its objectives have been evaluated. We stand firm in our determination to greet the centenary of our Republic with a strong economy, as with all other areas". In another speech he made in İzmir, Erdoğan gave a historical context to this new strategy: "With our great democracy and development revolution, we resurrected the spirit of 1920, when the National Assembly was founded, and 1923, when the İzmir Economic Congress convened... They failed in 1923, and they will fail in 2023, as well."

Mahçupyan ended his analysis with a question: "Can Erdoğan succeed?... It's difficult to answer this question in the negative. After all, politics is the business of selling dreams... The people don't really care about the mistakes of the past, or of today. That's not what they base their decisions on. The people care about the future. As such, politics is a competition of the dreams of tomorrow, and if there is only one dream of tomorrow on offer, the people may well go after it..."

This, then, is one way of thinking about the recent trajectory of the government.

Another perspective holds that Erdoğan is in a deadlock, and that his rule is nearing its end. Hatem Ete's following assessment offers a summary of this perspective: "Erdoğan has lost his hold on rational governance in all matters, chiefly in economics. His words regarding government are imaginary and have no corresponding reality. In recent months, the opposition has had the upper hand in political discussions..."⁽⁴⁾

Many public opinion surveys support this perspective, and the current state of the economy has only increased this support; as such, the need for the opposition to become organized rather than fragmented as it currently is, and to formulate a coherent discourse becomes more important daily. The presumption or possibility that Turkey is headed towards a regime change means that the opposition must also be subjected to a close scrutiny.

(4) Hatem Ete's evaluation during DPI's meeting in Dublin, dated 3-6 December.

tiyaca göre' düzenleyen, muğlak bir laiklik ve kuşatıcı/geçirgen bir milliyetçilik sayesinde toplumu bir arada tutan, beka kaygısı ve mücadele gereği nedeniyle halkını sürekli endişe içinde devlete bağımlı kılan bir yönetim ve devlet anlayışı. Erdoğan'ın konuşması sonrasında gündeme düşenleri hatırlayalım: Bahçeli 'Merkez Bankası'nın bağımsızlığı tartışılmalıdır' ve 'Aldanma devri kapanmıştır, şimdi şahlanma ve yükselme dönemi başlamıştır' dedi. Ardından MGK bildirisi geldi: 'Türkiye'nin hedeflerine uygun şekilde ekonomi politikalarını hayata geçirme sürecinde karşılaştığı ve karşılaşılabileceği sınamalar ve tehditler değerlendirilmiştir. Cumhuriyetimizin yüzüncü yılına her alanda olduğu gibi iktisadi olarak da güçlü şekilde ulaşma kararlılığı teyid edilmiştir' Nihayet bir vesile ile İzmir'de yaptığı konuşmanın başı ve sonunda Erdoğan yeni stratejiyi tarihsel zemine oturttu: 'Ülkemizde başlattığımız büyük demokrasi ve kalkınma devrimiyle hem 1920'de meclis açıldığında, hem 1923'te İzmir İktisat Kongresi toplandığında ortaya konan ruhu yeniden dirilttik... 1923'te başaramadıkları gibi, 2023'te de başaramayacaklar.'

Mahçupyan analizi şu soruyla bitiyordu: "Erdoğan başarılı olabilir mi? ... Kolaylıkla 'hayır' diyemiyoruz. Sonuçta siyaset hayal satmaktır ... Çünkü halk esas olarak eskinin ya da bugünün yanışı ile ilgilenmez. Kararını ona göre vermez. Yarın ne olacağını önemser. Dolayısıyla siyaset yarın ile ilgili hayallerin yarışmasıdır ve eğer topluma sadece tek bir hayal verilirse insanlar da gidip onu seçebilirler..."

Siyasi iktidarın son istikametiyle ilgili ilk görüş işte böyle şekilleniyor.

Diğer taraftan, başka bir görüş, Erdoğan bir çıkmaz içinde olduğuna ve siyasi iktidarın sona yaklaştığına vurgu yapıyor. Hatem Ete'nin "Erdoğan başka ekonomi olmak üzere hemen her konuda rasyonel yönetim perspektifini kaybetmiş bulunuyor. İktidar söylemi hayali ve karşılıksız. Siyaset gündemine son aylarda muhalefet hakim..."⁽⁴⁾ sözleri bu görüşü özetliyor.

Pek çok kamuoyu araştırması tarafından desteklenen, mevcut ekonomik koşullarla daha çok taraftar bulan bu görüş, muhalefetin anlamını, parçalı yapısının organize olma gereğini ve siyasi söyleminin istikametini her geçen gün daha önemli ve belirleyici hale getiriyor. Türkiye'nin bir iktidar değişimine doğru gittiği varsayımı ve böyle bir ihtimal, analiz merceğini muhalefet alanındaki gelişmelere çevirmeyi gerektiriyor.

(4) Hatem Ete, DPI, 3-6 Aralık Dublin toplantısındaki değerlendirme

The opposition and their arguments

In light of recent developments, there are two aspects to the opposition's politics, which have become especially pronounced as the possibility of a regime change increases, and which are intertwined:

The first is related to the elections – who will be the opposition's candidate, especially in the presidential election, and what kind of a rhetoric is going to be utilised in order to win? Secondly, there is the issue of how a new government would run Turkey, how opposition actors would form an alliance and share power, and which policies would be pursued. This second aspect rises in importance as popular support for the opposition increases. There is also the matter of Turkey's current conditions, which will be an issue for the opposition to deal with if they win the elections. These conditions must be highlighted. As there is almost equal popular support for the opposition and the government in terms of sheer numbers, we must first acknowledge that its votes won't be enough for the opposition to ensure a constitutional reform, and that the new president is going to govern the country based on a constitution which gives him unlimited and unchecked powers. At the same time, there is a need for a stronger, administrative alliance among the opposition parties following an electoral alliance. Such an alliance requires, of course, programmes and policies on economics, foreign policy, restoration of the state, military, defence, and the judiciary.

In light of these circumstances, we must note that two tendencies with regard to the opposition are currently in competition.

First, there is a relatively "populist" strategy at work. This strategy intends to find an "individual" who may beat Erdoğan in the elections, and work from there. Those who prefer this strategy, and whose names are very popular among public opposition are the Metropolitan Mayors of İstanbul, İmamoğlu and of Ankara, Yavaş. At the same time, however, on a national level, these individuals do not yet have political performances, or programmes that would appeal to the electorate. It's even unclear how much they represent, or would represent, the political parties in which they are members, or what they would do with the current constitution if they are elected. Their real power and meaning derives from the discourse they utilized in the 2019 local elections where they won against the AK Party, and as such, it is believed that they may also win against Erdoğan now. The significance accorded to these individuals represents, in a way, the shaping power of political supply on social demand, the dominance of the "individual" against the institution and the programme – or in short, a populist tendency. Among the ranks of the opposition, the Good Party and its leader Akşener in particular test the limits of this tendency as well as represent it, and often give vocal support to İmamoğlu.

Muhalef alan ve söylemler

Muhalef alan siyasetinin son gelişmeler ışığında, özellikle iktidarın değişeceği varsayımının güçlenmesiyle öne çıkan ve iç içe giren iki parçası bulunuyor.

İlk parça, seçim anı, muhalefetin özellikle cumhurbaşkanlığı seçimini hangi aday ve nasıl bir söylemle kazanacağı meselesinden oluşuyor. İkinci parça ise, yeni iktidarla ülkenin nasıl yönetileceği, muhalif aktörlerin nasıl bir ittifak ve paylaşım dengesi oluşturacağı ve hangi politikalarla yol alacağıyla ilgili görünüyor. Muhalef cenahın oy oranı arttıkça bu ikinci parça önem kazanıyor. Muhalefet seçimi kazanması halinde kendisini bekleyecek ülke koşulları da bu önemi arttırıyor. Bu koşulların altını özellikle çizmek gerekir. Öncelikle bıçak sırtı dengenin bir sonucu olarak muhalefetin oy oranının anayasa değişikliğine yetmeyeceği ve yeni başkanın ülkeyi, kendisine ölçsüz ve denetimsiz yetkiler veren bir anayasa ile yöneteceği değişmez bir veri olarak ilk koşulu oluşturuyor. Diğer taraftan muhalif partiler arasında, seçim veya sandık ittifakı sonrası bu kez yönetim düzeyinde kuvvetli bir ittifak ihtiyacı ve gereği, ikinci koşul olarak tanımlanıyor. Bu ise doğal olarak ekonomi, dış politika, devlet restorasyonu, ordu, savunma, yargı gibi konularda proje ve program ima ediyor.

Bu verilerin şemsiyesi altında muhalif siyaset alanında iki eğilimin birbirleriyle yarıştığını belirtmek gerekir.

Birincisi nispeten "popülizan" bir strateji olarak tanımlanabilir. Bu strateji, seçimlerde Erdoğan'ı yenebilecek "kişi" üzerinden yol almayı hedeflemektedir. Hem bu yolu tercih edenler hem muhalif kamuoyunda "kişi" veya "isim" olarak en çok rağbet görenler İstanbul Belediye Başkanı İmamoğlu ve Ankara Belediye Başkanı Yavaş'tır. Bununla birlikte bu kişilerin seçmen için ölçü alınabilecek ulusal siyasi performanslarından, siyasi programlarından söz etmek mümkün görünmüyor. Hatta üyesi oldukları siyasi partiyi ne kadar temsil ettikleri veya edecekleri, başkan olurlarsa mevcut anayasayla nasıl bir yol izleyecekleri da belirsiz. Asli güçleri ve anlamları, 2019 yerel yönetim seçimlerinde kullandıkları kuşatıcı dil, diğer ifadeyle anlık söylemleri, AK Parti karşısında seçimi kazanan ve bugün de Erdoğan'ı yenebilecek figürler olarak kabul edilmelerinden kaynaklanıyor. Bu kişilere verilen önem üzerinden izlenen yol, bir yönüyle, siyasi arzın toplumsal talep üzerindeki yönlendirici gücünü, "şahsın" kurum ve program karşısındaki baskınlığını, velhasıl popülizan bir eğilimi ifade ediyor. Muhalef alanda özellikle İYİ Parti ve lideri Akşener bu duruşu zorlamakta ve temsil etmekte, özellikle İmamoğlu'na destek veren çıkışlar yapmaktadır.

İkincisi strateji daha içerik daha "siyasi" bir yola gönderme yapıyor. CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun tercihi olan bu yol, adayın eğilimlerinin, izleyeceği yolun bilindi-

The second strategy represents a more “political” attitude. This is the preferred method of CHP leader Kılıçdaroğlu, in which the tendencies of the candidate and his trajectory are known in advance, and it is roughly possible to predict the candidate’s performance – in other words, a style in which popular demand guides the political supply.

Within the context of this second strategy, the question of who will become the president is less important than what his performance will be; it intends to put forward a detailed and persuasive programme for a new Turkey, and seeks to begin political mobilisation from such a point. This method, which requires participation and interaction, has two prerequisites under current circumstances. The first is the presidential candidacy of some current leader such as Kılıçdaroğlu, Akşener or Babacan, or of a former political figure such as Gül; the second is that no matter who the candidate is, the power sharing, organisation and essential political projects must be collectively prepared, and shared with the public.

The confrontation between these two tendencies has fuelled a competition for dominance among the opposition’s ranks even now. Kılıçdaroğlu makes all his political speeches as a candidate not yet nominated, whereas Akşener is moving to block him, and establish her own political weight. In answer, Kılıçdaroğlu amplifies his own implicit messages regarding his candidacy.⁽⁵⁾ Akşener’s refusal to engage with the HDP is likely to play an important role in the resolution of this particular matter, especially considering Kılıçdaroğlu’s new rhetoric, which prioritises the Kurdish issue.

ği, muhtemel performansının kestirilebildiği, diğer ifadeyle toplumsal taleplerin siyasi arzı yönlendirebildiği bir tarzı tanımlamaktadır.

Doğal olarak cumhurbaşkanı kim olacak sorusundan çok “ne yapacak ve nasıl yapacak” sorularını öne almakta, yeni bir Türkiye tahayyülünü kalemleriyle, ikna edici biçimde ortaya koymayı ve siyasi seferberliği burada aramaktadır. Özünde katılım ve etkileşim tarafından kuşatılan, bu yolun mevcut konjonktürde iki önkoşulu bulunuyor. İlki Kılıçdaroğlu, Akşener, Babacan gibi mevcut liderlerden birisinin ya da Gül gibi eski siyasi figürün adaylığı, ikincisi, aday kim olursa olsun, yönetim paylaşımı, organizasyonu, temel siyasi projelerin kolektifçe hazırlanıp kamuoyuna sunulmasıdır.

Bu ikimi eğilim karşılaşması, muhalif alanda daha şimdiden bir yarışı, egemenlik arayışını körüklemiş bulunuyor. Kılıçdaroğlu, tüm siyasi konuşmalarını ilan edilmiş bir aday olarak yaparken, Akşener bunun engelleme, siyasi olarak ağırlığını koyma hamleleri yapıyor. Kılıçdaroğlu ise kendi adaylığını ilgili ima ve çıkışlarını arttırıyor.⁽⁵⁾ Bununla birlikte Akşener’in HDP’ye yönelik reddiyeci tutumu, Kılıçdaroğlu’nun şekillendirmeye başladığı Kürt meselesi de öne alan yeni söylemi üzerinden, bu sorun ayrışmalarda ve tercihlerde yeniden güçlü bir rol oynayacak gibi görünmektedir.

(5) <https://www.ensonhaber.com/gundem/kilicdarogluna-cumhurbaskani-adayligi-soruldu-ittifak-kabul-ederse-onur-duyarim>

(5) <https://www.ensonhaber.com/gundem/kilicdarogluna-cumhurbaskani-adayligi-soruldu-ittifak-kabul-ederse-onur-duyarim>

III. DEVELOPMENTS CONCERNING THE KURDISH ISSUE IN THE OPPOSITION

The political parties in the opposition are divided in two in terms of the Kurdish issue and relations with the HDP. One part is represented by the Good Party alone. The Good Party has an exclusive, ostracising attitude regarding the Kurdish issue, especially when relations with the HDP are concerned. Even though it seeks to establish alternative relations with the Kurdish electorate, it postpones the discussion of such issues, and the setting of policies to the aftermath of the elections. Popular support for the Good Party is steadily increasing; it's the second largest party in the opposition, and its organisation represents a robust nationalism – as such, it poses an obstacle to relations between the opposition and the Kurds, and must not be overlooked.

The other part consists of the CHP, DEVA, Future and Felicity Parties. These political parties have had a two-sided attitude towards the Kurdish issue in recent years. On the one hand, there is the less systematic attitude, which is based on a rejection of the government's securitarian and illegal practices, and which prioritises establishing close ties with the Kurdish electorate in predominantly Kurdish areas; however, in terms of policy, this approach is insufficient. It represents a vague, undecided approach to the resolution of the Kurdish issue, and even a certain distance towards the idea of a resolution. Relations with the HDP are grounded in the same basis, as well. There is an aversion to establish an alliance with the HDP, and even to cooperate with it; instead, de facto relations or informal alliances such as the one CHP made in the 2019 local elections are preferred. This is an interesting choice. This is the framework in which the political benefits of the issue or its vote potential are calculated. The idea is to attract the Kurdish voters who became alienated from the AK Party, and to ask the HDP supporters to vote for the opposition's candidate, especially in the presidential election.

The reasons for this are,

1. the accusing and abusive language of the government, which claims that the opposition parties have relations with terrorist organisations;
2. the pressure applied by Kemalist nationalist and conservative nationalist groups, and party organisations; and
3. the nationalist mentalities of the centre-left and -right parties.

III. MUHALİF ALANDA KÜRT MESELESİNE İLİŞKİN GELİŞMELER

Muhalefet siyasi partileri, Kürt meselesi ve HDP'yle ilişkiler konusunda iki ayrı parçaya bölünmüş bulunuyor. Bir parçayı tek başına İYİ Parti oluşturuyor. İYİ Parti, Kürt sorununda, özellikle HDP'yle ilişkiler söz konusu olduğunda dışlayıcı bir tutuma sahip. Kürt seçmenle alternatif ilişkiler arayışında olsa da bu tür sorunların tartışılmasını ve politika belirlemeyi seçim sonrasına havale eden bir anlayışla ilerliyor. Bu siyasi partinin sistematik olarak artan oy oranı, muhalif cephenin ikinci büyük partisi olması, teşkilat yapısıyla kuvvetli milliyetçiliği temsil etmesi, muhalefet-Kürt meselesi ilişkilerinde bir engel ve dikkate alınması gereken bir veri oluşturuyor.

Diğer parça başta CHP, Deva, Gelecek Partisi ve Saadet Partisi'nden oluşuyor. Bu siyasi partilerin son birkaç yıldır Kürt meselesi karşısında iki yönlü bir tutumu olduğu söylenebilir. İlk yönde az sistematik olan, siyasi iktidarın asayişçi ve hukuk dışı uygulamalarına itirazı temel alan, Kürt seçmenle yakın teması, Kürtlerin yoğun yaşadığı bölgelerde bu kimlikle ilişkili içeren, ancak siyaset önerisi bakımından yetersiz bir yön olarak tanımlanabilir. Bu durum, Kürt sorununda çözüm meselesine muallak ve muğlak bir yaklaşımı, hatta belli bir mesafeyi içeriyor. HDP'yle ilişkiler de aynı mekanizma üzerine oturuyor. Bu siyasi partiyle ittifaktan, hatta birlikte hareket etmekten uzak durmak, bunu fiili ilişkilerle ya da 2019 yerel yönetim seçimlerinde CHP'nin izlediği türden seçmen ittifaklarını teşvik eden enformel temaslarla ikame etmek, dikkat çekici bir eğilim. İçin siyasi fayda boyutu veya oy hesapları de genel olarak bu çerçevede şekilleniyor. AK Parti'den kopan Kürt oylarını toplamak, HDP seçmenini, özellikle cumhurbaşkanlığı seçimlerinde muhalif adayı desteklemeye çağırarak üzerine kurulu olmaya devam ediyor.

Bunun nedenleri arasında,

1. siyasi iktidarın, muhalif partileri terörle ilişki içinde gösteren suçlayıcı ve istismar edici söylemi,
2. Kemalist ulusalcı ve muhafazakar milliyetçi grupların ve parti teşkilatlarının baskısı,
3. merkez ve sağ ve sol partilerin milliyetçi zihniyetleri yatıyor.

From time to time this tendency goes to unexpected direction in terms of each and every political party involved, which is an occasion for hope both for a democratic discourse and for the Kurds – and this constitutes the second aspect of the issue. Recently, this second aspect has become particularly pronounced.

This phenomenon first became noticeable when the CHP delegation visited the Kurdistan Regional Government. A delegation led by CHP Vice Chair Oğuz Kaan Salıcı visited Masoud Barzani and Masrour Barzani in Erbil. During the meeting and in later statements, the idea of peace in the region and possibilities regarding peace were discussed.⁽⁶⁾

This tendency became even more evident in a statement made by Kılıçdaroğlu this autumn, and which had reverberations across the political arena.

The CHP leader said, “The institution of politics hasn’t been able to resolve the Kurdish issue for 35 – 40 years now. We need a legitimate body in order to resolve the Kurdish issue. The state, as an institution, cannot talk to a illegitimate body. İmralı is not a legitimate body. Who, then, is? We may say that HDP is. It has public support, it is in the parliament, it performs its duties.”⁽⁷⁾

The importance of Kılıçdaroğlu’s statement is as follows:

1. For the first time ever, the CHP is highlighting the existence of the Kurdish issue, and the need for a resolution, in such clear and distinct terms, which means that the Kurdish issue is returning to the sphere of politics, from which it had been excluded.
2. In positing HDP as the genuine representative of the Kurdish issue, Kılıçdaroğlu is on the one hand outlining the method of a potential resolution process, and on the other hand is signalling the acceptance of the idea of an interlocutor, rather than burying the issue in a general wave of democratisation.
3. Kılıçdaroğlu is also signalling the possibility of a move away from an opposition without a politics and a representative, which he had been adhering to under the influence of the ruling bloc.
4. There is also an attempt to include the HDP, a political party which represents the Kurdish issue to a considerable extent, and which was accused of being illegitimate by the government, with accompanying attempts to shut it down, within the system.

(6) <https://serbestiyet.com/featured/chp-heyetinin-erbil-ziyareti-ne-anlama-geliyor-69609/>

(7) <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/kemal-kilicdaroglu-kurt-sorununu-hdp-ile-cozebiliriz-1870210>

Bu eğilimin zaman zaman, her siyasi parti açısından, kendi sınırlarını aşan seviyeye ulaşması şüphe yok, demokratik dil ve Kürtler açısından umut yaratıyor ve ikinci yönü oluşturuyor. Nitekim bu yön son dönemde özellikle belirginleşmiş durumda.

Belirginleşme bir CHP heyetinin Kürdistan Bölgesel Yönetimi’ni ziyaret etmesiyle başladı. CHP Genel Başkan Yardımcısı Oğuz Kaan Salıcı başkanlığındaki bir heyet, Erbil’de Mesud Barzani ve Başbakan Mesrur Barzani ile görüştü. Görüşme ve açıklamalarda bölgede barış fikrinin ve imkanlarının üzerinde duruldu.⁽⁶⁾

Kılıçdaroğlu’nun bu yılın sonbaharında yaptığı ve siyasi gündemi etkileyen bir açıklamayla söz konusu belirginleşme zirve yaptı

CHP lideri, “siyaset kurumunun 35-40 yıldır çözmediği bir Kürt meselesi var. Kürt sorununu çözmek için meşru bir organa ihtiyacımız var. Devlet dediğiniz kurum gayrimeşru bir organla muhatap olmaz ... İmralı meşru bir organ değil. Meşru organ kimdir? HDP’yi meşru organ olarak görebiliriz. Halkın desteği var, parlamentoya gelmiş, dolayısıyla parlamentonun içinde bulunuyor, görevini yapıyor”⁽⁷⁾ diyordu.

Kılıçdaroğlu’nun çıkışını ve önemini şu vurgularla anlamlandırmak gerekir.

1. Kürt sorununun varlığı ve çözüm gereğine, CHP bakımından ilk kez bu denli açık bir şekilde işaret, bu sorununun dışlandığı siyasi alana geri dönüşü anlamını taşımaktadır.
2. HDP’nin sorunun asli temsilcisi olarak tanımlanması, bir yandan muhtemel bir çözüm sürecinin yöntemini tarif etmekte, öte yandan, sorunu genel bir demokratikleşme dalgası içinde eritme anlayışını aşarak, muhatap fikrinin kabulüne işaret etmektedir.
3. Bu konuda, iktidar bloğunun etkisi altında izlediği siyasetsiz ve temsilcisz, bir muhalefet çizgisinin kırılması ihtimaline gönderme yapmaktadır.
4. Kürt meselesinin önemli ölçüde temsil eden, iktidar tarafından gayri meşru ilan edilen, kapatılmaya çalışılan bir siyasi partinin, HDP’nin, sistemin içine çekme çabasına işaret etmektedir.

(6) <https://serbestiyet.com/featured/chp-heyetinin-erbil-ziyareti-ne-anlama-geliyor-69609/>

(7) <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/kemal-kilicdaroglu-kurt-sorununu-hdp-ile-cozebiliriz-1870210>

Among these points, the most important one is the issue of interlocutorship. Even when it wasn't being denied by the Turkish political system, the Kurdish issue was still defined as an issue with no representative actors, no political demands, as a problem of insufficient democracy, which would be resolved with the lifting of the Kurdish language prohibitions, and with the establishment of economic investments and efficient public services in the region.

Between 2013 – 15, a change represented by the resolution process occurred, and the political memory of Turkey gained new elements. First among these is that the Kurdish issue is fundamentally about the Kurds' demand for political will; secondly, as an extension of the first fact, it can only be resolved by talking to an interlocutor, and by establishing mutual points of agreement. As the CHP is the oldest political party in Turkey, with the most Kemalist-modernist components in it, such a declaration coming from the CHP is especially valuable in that it imparts a certain legitimacy to the Kurdish issue and its resolution. In terms of legitimacy, the CHP clearing the ground means that other parties such as the DEVA Party and the Future Party are able to participate in this issue. Indeed, in discussions of the HDP's legitimacy, even the Good Party, the representatives of the most hostile position within the opposition, has had to accept the CHP's proposition for the time being.⁽⁸⁾

The progress is evident in terms of the distance the CHP has covered, as well.

Let us remember that the CHP opposed the resolution process of 2013 – 15, and disagreed with the PKK talks. During that time, CHP would say, "the issue must be resolved in the parliament". CHP still upholds this position to this day; however, there is a difference between now and then. In 2013, the emphasis on the parliament represented an attempt to obstruct a resolution process which had started, a refusal to engage with, or recognise parties or interlocutors. Today, the same emphasis defines a potential locus and method for the possibility of a resolution.

Mesut Yeğen, an academic known for his research in the Kurdish issue, wrote an article on the issue titled "CHP takes the wheel in the Kurdish issue," and said the following: "Kılıçdaroğlu's statement that the interlocutor is the HDP, as well as other recent statements and acts by the CHP, potentially have the capacity to do much more than just draw the Kurds into an electoral alliance with the CHP and its allies. CHP's acts may clear the way for the negotiation of the Kurdish issue between the CHP and the HDP, with the participation of other actors, as well, and overall, for the negotiation of a new era in Turkish politics."⁽⁹⁾

(8) <https://www.birgun.net/haber/iyi-parti-hdp-mesrudur-359421>

(9) <https://www.perspektif.online/chp-kurt-meselesinde-direksiyona-geciyor/>

Bunlar içinde çeşitli yönleriyle muhataplık meselesinin en önemli unsur olduğunu belirtmek gerekir. Kürt sorunu, Türk siyasal sistemini tarafından reddedilmediği zamanlarda bile temsili aktörü olmayan, siyasi talep boyutu içermeyen, bir eksik demokrasi sorunu olarak tanımlanmış, ana dil yasağının kaldırılması, bölgeye ekonomik yatırım ve etkin kamu hizmeti ağının getirilmesiyle ortadan kalkacak bir mesele olarak tanımlanmıştır.

2013-2015 arası çözüm sürecinin bu çerçevede bir kırılmaya işaret ettiği, ülkenin siyaset belleğine yeni unsurlar kazandırdığı söylenebilir. Bunlardan ilki, Kürt meselesinin temelde Kürtlerin siyasi irade talebine dayandığı, ikincisi, bunun uzantısı olarak, çözümünün de ancak bir muhatapla, konuşarak, anlaşarak, ortak bir sözleşme etrafında ele alınması halinde mümkün olduğudur. Türkiye'nin en eski, Kemalist-modernist unsurları içinde en fazla barındıran siyasi partisi olarak CHP'nin bu tür bir çıkış açıklama yapması Kürt sorunu ve çözümünde meşruiyet bakımından özel bir değer taşır. Meşruiyet bakımından CHP'nin bir alandan yayınları temizlemesi, bu alana giriş için diğer partilere, örneğin DEVA, Gelecek Parti'ne kapı açması altı çizilmesi gereken bir husustur. Nitekim, HDP'nin meşruiyeti tartışmasında, bu konuda en aksi olan İYİ Parti temsilcileri dahi, bu önermeyi, o an için, kabul etmek zorunda kalmışlardır.⁽⁸⁾

Alınan ve açılan yol CHP üzerinden de izlenebilir.

CHP'nin 2013-2015 çözüm sürecine itiraz ettiği, PKK'yle görüşülmesine karşı çıktığını hatırlatmak gerekir. O günlerde, CHP, "sorunun çözüm yeri parlamentodur" demekteydi. Bugün aynı hususun altını çizmektedir. Ancak çözüm yeni parlamento koşulunun 2013 ve 2021 anlamları arasında büyük bir fark bulunuyor. 2013'te bu vurgu, başlamış bir çözüm sürecine karşı bir blokaj çabasını, bir itirazı tarafsız, muhatapsız bir bakışı, bir demokratik buharlaşma iddiasını ifade ediyordu. Bugün tarafı belli bir çözüm ihtimalinin yöntemi ve yerini tanımlıyor.

Kürt meselesiyle ilgili çalışmalarıyla tanınan akademisyen Mesut Yeğen, gelişmeyi, "Kürt meselesinde direksiyona CHP geçiyor" başlıklı bir yazıyla karşılar-ken şunları söylüyordu: "Kılıçdaroğlu'nun "muhatap HDP'dir" açıklaması da dahil CHP'nin yakın zamandaki bütün jestlerinin seçimlerde Kürtleri CHP ve müttefiklerinin yanına dizmeye çalışmaktan fazlasını üretecek bir potansiyeli var. CHP'nin jestleri CHP ile HDP arasında bir Kürt meselesi müzakeresinin, başka aktörlerin de katıldığı genel bir Kürt meselesi müzakeresinin ve Türkiye siyasetinde bir yeni dönem müzakeresinin önünü açabilir."⁽⁹⁾

(8) <https://www.birgun.net/haber/iyi-parti-hdp-mesrudur-359421>

(9) <https://www.perspektif.online/chp-kurt-meselesinde-direksiyona-geciyor/>

There is a similarity between these emphases, and the overall political climate regarding the Kurdish peace, especially the path pursued by political actors such as the HDP. The trajectory mentioned above with regard to the HDP, and which I previously discussed in an article written for the DPI in December 2020 titled “The political parties and the Kurdish issue under the new circumstances”, appears to have been confirmed: “With the experience of a peace process behind it, the anti-Kurdish ruling bloc of today establishing its dominance by also embodying a traditional military-state approach makes us consider two distinct methods of conflict resolution. On the one hand, there is a method based on sitting around the same table with the PKK and Öcalan. Because of the setbacks and the ultimate failure suffered by the peace process, this method is the less useful one, at least for the time being. On the other hand, the legal representatives of the Kurdish movement may become full and legitimate members of the political sphere, and the resolution process may be conducted in conjunction with these actors, with the support of Öcalan. The clear rejection of the CHP, Deva, the Future Party and so on of the first method means that in the short term, engaging with the HDP is the more realistic option.”

Considering the current political circumstances in Turkey, where even the Kurdish representation, let alone discussions of the Kurdish issue is a hotly contested topic, it seems to be the more realistic expectation to handle the issue within the legitimacy of the parliament, in dialogue with its legal representative and party.

After these developments came HDP's document of political position.

This position paper containing 11 articles is a rare instance in which Öcalan's name is not mentioned within the text; there is instead an emphasis on local democracy, and HDP as an interlocutor is highlighted. The 4th article of the paper, entitled “Democratic resolution of the Kurdish issue,” discussed this final point:

“The Kurdish issue is Turkey's most deep-rooted problem, which must be resolved. HDP is ready to do all it can for democratic resolution and peace, and to take on a constructive role which addresses the problems and concerns of all social groups in Turkey. This issue, which is inextricably linked to the democratisation of the Republic, requires dialogue with the interlocutors; instead of denial and repression, a democratic and peaceful resolution must be achieved. By establishing grounds for dialogue and resolution, the parliament must lead the way and position itself as the focus of winning the future of all society through methods of democratic negotiation. Within this framework, it is very important to make the required provisions in order to recognise all universal identity rights, beginning with the right to one's mother tongue. It is clear that dialogue and negotiation, rather than war, arms and conflict are the options which are historically provident, and relevant. As such, for the benefit and the future of the

Bu vurgular, dikkat edilirse, Kürt barışında genel olarak siyasi ikliminin ve örneğin HDP gibi siyasi aktörlerin izlediği yolla paralellik göstermektedir. Yukarıda HDP'yle ilgili satırlarda belirtilen, Aralık 2020'de, DPI için yaptığım, “Yeni konjonktür ışığında Kürt sorunu karşısında siyasi partiler” başlıklı bir çalışmada ifade ettiğim istikamet doğrulanmış olmaktadır: “Barış süreci deneyimi ile bugün anti-Kürt iktidar cephesinin, geleneksel asker-devlet yaklaşımını da içererek hakimiyet kurması, iki ayrı çatışma çözümü yöntemini düşündürmeye başlamıştır. İlk yol, PKK ve Öcalan'la masaya oturmaya dayalı bir yöntemdir. Barış sürecinin yaşadığı kazalar ve hazin son, bu yöntemi en azından şimdilik az kullanışlı kılmaktadır. İkinci yol ise, Kürt hareketinin yasal temsilcilerinin siyaset alanının tam ve meşru parçası haline gelmesi, çatışma çözümünün bu yolla, bu temsilciler üzerinden, Öcalan'ın desteğiyle denemesidir. CHP başta, DEVA, GP gibi partilerin ilk yönetime açık itirazları, kısa vadede, daha gerçekçi yolun HDP üzerinden izlenecek yöntem olduğunu düşündürmektedir.”

Türkiye'nin, bırakın Kürt sorununu telaffuz etmeyi, Kürt temsilini sindirmekte zorlanan mevcut siyasi koşulları dikkate alındığında, sorunun yasal taraf ve temsilcisiyle parlamento meşruiyeti çerçevesinde ele alınması gerçekçi bir görünüm kazanmıştır.

Bu gelişmeleri HDP'nin yayınladığı siyasi tutum belgesi izledi.

11 maddelik bu tutum belgesinde, bir HDP resmi açıklamasında nadir olarak görülen husus gerçekleşiyor, metinde Öcalan'ın adı geçmiyor, yerel demokrasiye vurgu yapılıyor ve HDP'nin muhatap konumu vurgulanıyordu. Metnin, 4. Maddesi, “Kürt sorununda demokratik çözüm” başlığıyla bu son hususa ayrılmıştı:

“Türkiye'nin çözmesi gereken en köklü sorunu Kürt sorunudur. HDP, demokratik çözüm ve barış konusunda üzerine düşen her şeyi yapmaya, Türkiye'deki bütün toplumsal kesimlerin sorunlarını ve kaygılarını dikkate alan yapıcı bir rol üstlenmeye hazırdır. Cumhuriyetin demokratikleşmesi ile doğrudan bağlantılı ve iç içe geçmiş olan bu sorunun çözümü için muhataplarla diyalog kurulması, inkâr ve bastırma siyaseti yerine demokratik ve barışçı bir çözüm için adım atılması gereklidir. Meclis, diyalog ve çözüm zeminini kurarak, demokratik müzakere yöntemleriyle tüm toplum için geleceğin kazanılmasına önyak ve odak olmalıdır. Bu çerçevede, başta anadili hakkı olmak üzere tüm evrensel kimlik haklarının tanınması için gerekli düzenlemelerin yapılması büyük önem taşımaktadır. Savaş politikaları, silah ve çatışma yöntemleri yerine, diyalog ve müzakere seçeneklerinin kendini tarihsel olarak dayattığı ve güncel olduğu aşikârdır. Bunun için Türkiye halklarının tümünün yararını ve geleceğini düşünerek herkes özveride ve fedakârlıkta bulunarak adım atmalıdır. Sorunlarımızı şiddet aracılığıyla

peoples of Turkey, everybody must act in an altruistic fashion and make the necessary self-sacrifices in order to move forward. Our principle is to resolve our problems not through violence but through discussion, debate and negotiations.”⁽¹⁰⁾

Co-chairs Buldan and Sancar made the following statement at the end of the meeting: “As HDP, we emphasise that we are ready to talk to, negotiate with, act, fight and govern together with all the social parties and political actors who support the realisation of the principles we expressed above...”

These are new and remarkable developments, which are also linked to Kılıçdaroğlu's progression towards presidential candidacy.

Indeed, the HDP has said many times that it has no desire to participate in the parliamentary elections in an alliance with the Nation Alliance. Its condition instead is that it wants to participate in the process of determining the common candidate of the opposition in the presidential elections in exchange for support for the candidate.

If Kılıçdaroğlu is nominated, considering the path followed so far by the CHP leader, the necessary conditions will have been fulfilled to a large extent; in conjunction with the developments outlined above, the idea of peace will become stronger daily in the opposition.

değil; konuşarak, müzakere ederek, diyalog yoluyla çözmek temel düsturumuzdur.”⁽¹⁰⁾

Ayrıca eş başkanlar Buldan ve Sancar, toplantı sonunda şunları söylüyordu: “HDP olarak yukarıda ifade ettiğimiz ilkelerin yaşama geçirilmesinden yana tüm toplumsal taraflarla ve siyasi aktörlerle görüşmeye ve müzakere etmeye, birlikte yürümeye, ortak mücadeleye ve ortak yönetime hazır olduğumuzu vurguluyoruz ...”

Bu gelişmelerin yeni ve güçlü olduğunu, Kılıçdaroğlu'nun adaylık yolunda ilerlemesiyle iç içe geçtiğini belirtmek gerekir.

Nitekim HDP, parlamento seçimlerine Millet İttifakı'yla girme arzusunun olmadığını defalarca vurgulamış bulunuyor. Buna karşılık, belirleyici olacak, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde muhalefetin ortak adayının belirlenmesi sürecine katılmayı, bu adaya verilecek destek için bir siyasi şart olarak ileri sürüyor.

Kılıçdaroğlu'nun aday olması halinde, CHP liderinin izlediği yol dikkate alınacak olursa, gerekli koşullar önemli ölçüde bir araya gelecek, barış fikriyle ilgili ilk ışık, muhtemelen bu gelişmeler istikametinde ve muhalif alanda gün geçtikçe güçlenecek gibi görünmektedir.

(10) <https://t24.com.tr/haber/canli-hdp-demokrasi-tutum-belgesi-ni-acikliyor,981496>

(10) <https://t24.com.tr/haber/canli-hdp-demokrasi-tutum-belgesi-ni-acikliyor,981496>

DPI AIMS AND OBJECTIVES

Aims and objectives of DPI include:

- To contribute to broadening bases and providing new platforms for discussion on establishing a structured public dialogue on peace and democracy building.
- To provide opportunities, in which different parties are able to draw on comparative studies, analyse and compare various mechanisms used to achieve positive results in similar cases.
- To create an atmosphere whereby different parties share knowledge, ideas, concerns, suggestions and challenges facing the development of a democratic solution in Turkey and the wider region.
- To support, and to strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers.
- To identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence democracy-building.
- Promote and protect human rights regardless of race, colour, sex, language, religion, political persuasion or other belief or opinion.

DPI aims to foster an environment in which different parties share information, ideas, knowledge and concerns connected to the development of democratic solutions and outcomes. Our work supports the development of a pluralistic political arena capable of generating consensus and ownership over work on key issues surrounding democratic solutions at political and local levels.

We focus on providing expertise and practical frameworks to encourage stronger public debates and involvements in promoting peace and democracy building internationally. Within this context DPI aims to contribute to the establishment of a structured public dialogue on peace and democratic advancement, as well as to widen and create new existing platforms for discussions on peace and democracy building. In order to achieve this we seek to encourage an environment of inclusive, frank, structured discussions whereby different parties are in the position to openly share knowledge, concerns and suggestions for democracy building and strengthening across multiple levels.

DPI's objective throughout this process is to identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence the process of finding democratic solutions. DPI also aims to support and strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers through its projects and output. Comparative studies of relevant situations are seen as an effective tool for ensuring that the mistakes of others are not repeated or perpetuated. Therefore we see comparative analysis of models of peace and democracy building to be central to the achievement of our aims and objectives.

DEMOKRATİK GELİŞİM ENSTİTÜSÜ'NÜN AMAÇLARI VE HEDEFLERİ

DPI'nın amaçları ve hedefleri:

- Barışın ve demokrasinin inşası üzerine yapılandırılmış bir kamusal diyalogun oluşması için gerekli olan tartışma ortamının geliştirilmesi ve genişletilmesi.
- Farklı kesimlerin karşılaştırmalı çalışmalar vesilesiyle bir araya gelecek, farklı dünya örnekleri özelinde benzer durumlarda olumlu sonuçlar elde etmek için kullanılmış çeşitli mekanizmaları incelemesine ve analiz etmesine olanak sağlamak. Farklı kesimlerin bir araya gelerek Türkiye ve daha geniş bir coğrafyada demokratik bir çözümün geliştirilmesine yönelik bilgilerini, düşüncelerini, endişelerini, önerilerini, kaygılarını ve karşılaşılan zorlukları paylaştığı bir ortam yaratmak. Akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alıcılar arasındaki işbirliğinin desteklemek ve güçlendirmek.
- Ortak öncelikleri belirlemek ve demokrasi inşası sürecini ve sürece katılımı etkileyecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek. Din, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş ve inanç farkı gözetmeksizin insan haklarını teşvik etmek ve korumak.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), Türkiye'de demokratik bir çözümün geliştirilmesi için, farklı kesimlerin bir araya gelerek bilgilerini, fi-

kirlerini, kaygılarını ve önerilerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmalarımız, demokratik çözümün sağlanması için kilit önem taşıyan konularda fikir birliğine varma ve uzlaşılan konuları sahiplenme yeteneğine sahip çoğulcu bir siyasi alanın geliştirilmesini desteklemektedir.

Kurum olarak güçlü bir kamusal tartışmayı; barışı ve demokrasiyi uluslararası düzeyde geliştirmeye yönelik katılımları teşvik etmek için uzmanlığa ve pratiğe dayalı bir bakış açısıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede barış ve demokratik ilerleme konusunda yapılandırılmış bir kamusal tartışmanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı; barış ve demokrasi inşası tartışmaları için yeni platformlar yaratmayı ve mevcut platformları genişletmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçlara ulaşabilmenin gereği olarak, farklı kesimlerin demokrasinin inşası ve güçlendirmesi için bilgilerini, endişelerini ve önerilerini açıkça paylaşabilecekleri kapsayıcı, samimi ve yapılandırılmış tartışma ortamını çeşitli seviyelerde teşvik etmeye çalışıyoruz. DPI olarak farklı projelerimiz aracılığıyla akademi, sivil toplum ve karar alıcılar arasındaki işbirliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi de hedefliyoruz.

BOARD MEMBERS

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

KERİM YILDIZ

(Chief Executive Officer / İcra Kurulu Başkanı)

Kerim Yıldız is an expert in conflict resolution, peacebuilding, international human rights law and minority rights, having worked on numerous projects in these areas over his career. Yıldız has received a number of awards, including from the Lawyers Committee for Human Rights for his services to protect human rights and promote the rule of law in 1996, and the Sigrid Rausing Trust's Human Rights award for Leadership in Indigenous and Minority Rights in 2005. Yıldız is also a recipient of the 2011 Gruber Prize for Justice. He has also written extensively on international humanitarian law, conflict, and various human rights mechanisms.

Kerim Yıldız çatışma çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları konusunda uzman bir isimdir ve kariyeri boyunca bu alanlarda çok çeşitli projelerde çalışmıştır. Kerim Yıldız, 1996 yılında insan haklarının korunması ve hukuk kurallarının uygulanması yönündeki çabalarından ötürü İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi Ödülü'ne, 2005'te Sigrid Rausing Trust Vakfı'nın Azınlık Hakları alanında Liderlik Ödülü'ne ve 2011'de ise Gruber Vakfı Uluslararası Adalet Ödülü'ne layık görülmüştür. Uluslararası insan hakları hukuku, insancıl hukuk ve azınlık hakları konularında önemli bir isim olan Yıldız, uluslararası insan hakları hukuku ve insan hakları mekanizmaları üzerine çok sayıda yazılı esere sahiptir.

NICHOLAS STEWART QC

(Chair / Yönetim Kurulu Başkanı)

Nicholas Stewart, QC, is a barrister and Deputy High Court Judge (Chancery and Queen's Bench Divisions) in the United Kingdom. He is the former Chair of the Bar Human Rights Committee of England and Wales and former President of the Union Internationale des Avocats. He has appeared at all court levels in England and Wales, before the Privy Council on appeals from Malaysia, Singapore, Hong Kong and the Bahamas, and in the High Court of the Republic of Singapore and the European Court of Human

Rights. Stewart has also been the chair of the Dialogue Advisory Group since its founding in 2008.

Tecrübeli bir hukukçu olan Nick Stewart Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and Queen's Bench Birimi) ikinci hâkimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rights Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. İngiltere ve Galler'de gerçekleşen ve Malezya, Singapur, Hong Kong, Bahamalar, Singapur ve Avrupa İnsan Hakları mahkemelerinin temyiz konseylerinde görüş bildirdi. Stewart, 2008'deki kuruluşundan bu yana Diyalog Danışma Grubunun başkanlığını da yürütüyor.

PRISCILLA HAYNER

Priscilla Hayner is co-founder of the International Center for Transitional Justice and is currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts. She is a global expert on truth commissions and transitional justice initiatives and has authored several books on these topics, including Unspeakable Truths, which analyses truth commissions globally. Hayner has recently engaged in the recent Colombia talks as transitional justice advisor to Norway, and in the 2008 Kenya negotiations as human rights advisor to former UN Secretary-General Kofi Annan and the United Nations-African Union mediation team. Hayner has also worked significantly in the implementation stages following a peace agreement or transition, including Sierra Leone in 1999 and South Sudan in 2015.

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez'in (International Center for Transitional Justice) kurucularından olan Priscilla Hayner, aynı zamanda BM Kıdemli Arabuluculuk Danışmanları Ekibi'ndedir. Hakikat komisyonları, geçiş dönemi adaleti inisiyatifleri ve mekanizmaları konusunda küresel bir uzman olan Hayner, hakikat komisyonlarını küresel olarak analiz eden Unspeakable Truths (Konulmayan Gerçekler) da dahil olmak üzere, alanda pek çok yayına sahiptir. Hayner, yakın zamanda Kolombiya barış görüşmelerinde Norveç'in geçiş dönemi adaleti danışmanı olarak ve 2008 Kenya müzakerelerinde eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan ve Birleşmiş Milletler-Afrika Birliği arabuluculuk ekibinin insan hakları danışmanı olarak görev yapmıştır. Hayner, 1999'da Sierra Leone ve 2015'te Güney Sudan da dahil olmak üzere birçok ülkede, barış anlaşması ve geçiş sonrası uygulamaları konularında çalışmalar yapmıştır.

ARILD HUMLEN

Arild Humlen is a lawyer and Director of the Norwegian Bar Association's Legal Committee. He is widely published within a number of jurisdictions, with emphasis on international civil law and human rights, and he has lectured at the law faculty of several universities in Norway. Humlen is the recipient of the Honor Prize of the Bar Association of Oslo for his work on the rule of law and in 2015 he was awarded the Honor Prize from the international organisation Save the Children for his efforts to strengthen the legal rights of children.

Hukukçu olan Arild Humlen aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi'nin direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmış, Norveç'te bir dizi hukuk fakültesinde ders vermiştir. Oslo Barosu bünyesinde Sığınmacılık ve Göçmenlik Hukuku Davaları Çalışma Grubu başkanı olarak yaptığı çalışmalarından dolayı Oslo Barosu Onur Ödülü'ne layık görülmüştür.

JACKI MUIRHEAD

Jacki Muirhead was appointed Chambers Administrator at Devereux Chambers, London, UK, in November 2015. Her previous roles include Practice Director at FJ Cleveland LLP, Business Manager at Counsels' Chambers Limited and Deputy Advocates Clerk at the Faculty of Advocates, UK.

Şu anda Devereux Chambers isimli hukuk firmasında üst düzey yönetici olarak görev yapan Jacki Muirhead bu görevinden önce Cleveland Hukuk Firması çalışma direktörü, Counsel's Chambers Limited isimli hukukçular odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesi'nde (Faculty of Advocates) pazarlama müdürü olarak çalışmıştır.

ANTONIA POTTER PRENTICE

Antonia Potter Prentice is currently the Director of Alliance 2015-a global network of humanitarian and development organisations. Prentice has extensive experience on a range of humanitarian, development, peacemaking and peacebuilding issues through her previous positions, including interim Senior Gender Adviser to the Joint Peace Fund for Myanmar and providing technical advice to the Office of the Special Envoy of the UN Secretary General to the Yemen peace process. Prentice has also been involved in various international organisations including UN Women, Dialogue Advi-

sory Group, and Centre for Humanitarian Dialogue. Prentice co-founded the Athena Consortium as part of which she acts as Senior Manager on Mediation Support, Gender and Inclusion for the Crisis Management Initiative (CMI) and as Senior Adviser to the European Institute for Peace (EIP).

Antonia Potter Prentice, insani yardım kuruluşlarının ve kalkınma örgütlerinin küresel ağı olan İttifak 2015'in direktörüdür. Prentice, Myanmar için Ortak Barış Fonu'na geçici Kıdemli Cinsiyet Danışmanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yemen Özel Elçisi Ofisi'ne teknik tavsiyeler vermek de dahil olmak üzere insancıl faaliyetler, kalkınma, barış yapma ve barış inşası gibi konularda sivil toplum bünyesinde 17 yıllık bir çalışma tecrübesine sahiptir. BM Kadınları, Diyalog Danışma Grubu ve İnsani Yardım Diyalogu Merkezi gibi çeşitli uluslararası örgütlerde görev yapan Prentice, kurucuları arasında yer aldığı Athena Konsorsiyomu Arabuluculuk Desteği, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaştırma için Kriz Yönetimi İnsiyatifi'nde yöneticilik ve Avrupa Barış Enstitüsü'ne (EIP) başdanışmanlık yapmaktadır.

CATHERINE WOOLLARD

Catherine Woollard is the current Secretary General for ECRE, the European Council for Refugees and Exiles, a pan-European alliance of 96 NGOs protecting and advancing the rights of refugees, asylum seekers and displaced persons. Previously she served as the Director of the Brussels Office of Independent Diplomat, and from 2008 to 2014 she was the Executive Director of the European Peacebuilding Liaison Office (EPLO)-a Brussels-based network of not-for-profit organisations working on conflict prevention and peacebuilding. She also held the positions of Director of Policy, Communications and Comparative Learning at Conciliation Resources, Senior Programme Coordinator (South East Europe/CIS/Turkey) at Transparency International and Europe/Central Asia Programme Coordinator at Minority Rights Group International. Woollard has additionally worked as a consultant advising governments on anti-corruption and governance reform, as a lecturer in political science, teaching and researching on the EU and international politics, and for the UK civil service.

Catherine Woollard, Avrupa Mülteci ve Sürgünler Konseyi (ECRE) Genel Sekreteri'dir. ECRE, Avrupa ülkelerinin ittifakına dayalı ve uluslararası koruma alanında çalışan yaklaşık 96 sivil toplum kuruluşunun üye olduğu bir ağıdır. Geçmişte Bağımsız Diplomatlar Grubu'nun Brüksel Ofis Direktörü olarak çalışan Woollard 2008-2014 yılları arasında çatışmanın önlenmesi

ve barışın inşası üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu bir ağ olan Avrupa Barış İnşası İrtibat Bürosu'nun direktörü olarak görev yapmıştır. Conciliation Resources'da Siyaset, İletişim ve Karşılaştırmalı Öğrenme Birimi Direktörü, Transparency International'da Güneydoğu Avrupa ve Türkiye Kıdemli Program Koordinatörü, Minority Rights Group'da Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü olarak görev yapmıştır. Hükümetlere yolsuzluk konusunda danışmanlık hizmeti vermiş, akademisyen olarak Birleşik Krallık'taki kamu kurumu çalışanlarına siyaset bilimi, AB üzerine eğitim ve araştırma ve uluslararası politika alanlarında dersler vermiştir.

COUNCIL OF EXPERTS

UZMANLAR KURULU ÜYELERİ

BERTIE AHERN

Bertie Ahern is the former Taoiseach (Prime Minister) of Ireland, a position to which he was elected following numerous Ministerial appointments as well as that of Deputy Prime Minister. A defining moment of Mr Ahern's three terms in office as Taoiseach was the successful negotiation of the Good Friday Agreement in April 1998. Mr Ahern held the Presidency of the European Council in 2004, presiding over the historic enlargement of the EU to 27 member states. Since leaving Government in 2008 Mr Ahern has dedicated his time to conflict resolution and is actively involved with many groups around the world. Current roles include Co-Chair of The Inter Action Council; Member of the Clinton Global Initiative; Member of the International Group dealing with the conflict in the Basque Country; Honorary Adjunct Professor of Mediation and Conflict Intervention in NUI Maynooth; Member of the Kennedy Institute of NUI Maynooth; Member of the Institute for Cultural Diplomacy, Berlin; Member of the Varkey Gems Foundation Advisory Board; Member of Crisis Management Initiative; Member of the World Economic Forum Agenda Council on Negotiation and Conflict Resolution; Member of the IMAN Foundation; Advisor to the Legislative Leadership Institute Academy of Foreign Affairs; Senior Advisor to the International Advisory Council to the Harvard International Negotiation Programme; and Director of Co-operation Ireland.

Tecrübeli bir siyasetçi olan Bertie Ahern bir dizi bakanlık görevinden sonra İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır. Bertie Ahern'in başbakanlık yaptığı dönemdeki en belirleyici gelişme 1998 yılının Nisan ayında Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan barış görüşmesi müzakerelerinin başlatılması olmuştur. Ahern, 2004 yılında Avrupa Konseyi başkanlığı görevini yürütürken Avrupa Birliği'nin üye ülke sayısının 27'ye çıktığı tarihsel süreçte payı olan en önemli isimlerden biri olmuştur. 2008 yılında aktif siyasetten çekilen Bertie Ahern o tarihten bu yana bütün zamanını çatışma çözümü çalışmalarına ayırmakta ve bu amaçla pek çok grupla temaslarda bulunmaktadır. Ahern'in hali hazırda sahip olduğu ünvanlar şunlardır: The

Inter Action Council Eşbaşkanlığı, Clinton Küresel İnsiyatifi Üyeliği, Bask Ülkesindeki Çatışma Üzerine Çalışma Yürüten Uluslararası Grup Üyeliği, İrlanda Ulusal Üniversitesi Arabuluculuk ve Çatışmaya Müdahale Bölümü Fahri Profesörlüğü, Berlin Kültürel Diplomasi Enstitüsü Üyeliği, Varkey Gems Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği, Kriz İdaresi İnsiyatifi Üyeliği, Dünya Ekonomik Forumu Müzakere ve Çatışma Çözümü Forumu Konsey Üyeliği, Harvard Uluslararası Müzakere Programı Uluslararası Danışmanlar Konseyi Başkanlığı.

DERMOT AHERN

Dermot Ahern is a former Irish Member of Parliament and Government Minister and was a key figure for more than 20 years in the Irish peace process, including in negotiations for the Good Friday Agreement and the St Andrews Agreement. He also has extensive experience at the EU Council level, including as a key negotiator and signatory to the Constitutional and Lisbon Treaties. In 2005, he was appointed by the then UN Secretary General Kofi Annan, to be a Special Envoy on the issue of UN Reform.

Geçmişte İrlanda Parlamentosu milletvekilliği ve kabinede bakanlık görevlerinde bulunan Dermot Ahern, 20 yıldan fazla bir süre İrlanda barış sürecinde anahtar bir rol oynamıştır ve bu süre içinde Belfast Anlaşması (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve St. Andrews Anlaşması için yapılan müzakerelere dahil olmuştur. AB Konseyi seviyesinde de önemli tecrübeleri olan Ahern, AB Anayasası ve Lizbon Antlaşmaları sürecinde de önemli bir arabulucu ve imzacı olmuştur. 2005 yılında dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından BM Reformu konusunda özel temsilci olarak atanmıştır.

Prof. Dr. MEHMET ASUTAY

Professor Dr. Mehmet Asutay is a Professor of Middle Eastern and Islamic Political Economy & Finance at the Durham University Business School, UK. He researches, teaches and supervises research on Islamic political economy and finance, Middle Eastern economic development and finance, the political economy of the Middle East, including Turkish and Kurdish political economies. He is the Director of the Durham Centre for Islamic Economics and Finance and the Managing Editor of the Review of Islamic Economics, as well as Associate Editor of the American Journal of Islamic

Social Science. He is the Honorary Treasurer of the BRISMES (British Society for Middle Eastern Studies); and of the IAIE (International Association for Islamic Economics).

Dr. Mehmet Asutay, İngiltere'deki Durham Üniversitesi'nin İşletme Fakültesi'nde Ortadoğu'nun İslami Siyasal Ekonomisi ve Finansı alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Asutay Türk ve Kürt siyasal ekonomisi, İslami siyasal ekonomi, ve Ortadoğu'da siyasal ekonomi konularında dersler vermekte, araştırmalar yapmakta ve yapılan araştırmalara danışmanlık yapmaktadır.

ALİ BAYRAMOĞLU

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established during the peace process between 2013-2015.

Ali Bayramoğlu, yazar ve siyasi yorumcudur. 1994 yılından bu yana çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Halen, günlük Karar gazetesinde köşe yazmaya devam etmektedir. Türkiye'de 2013-2015 yılları arasında gerçekleşen Çözüm Sürecinde Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. CHRISTINE BELL

Professor Christine Bell is a legal expert based in Edinburgh, Scotland. She is Professor of Constitutional Law and Assistant Principal (Global Justice) at the University of Edinburgh, Co-director of the Global Justice Academy, and a member of the British Academy. She was chairperson of the Belfast-based human rights organization, the Committee on the Administration of Justice, from 1995-7, and a founder member of the Northern Ireland Human Rights Commission established under the terms of the Belfast Agreement. In 1999 she was a member of the European Commission's Committee of Experts on Fundamental Rights. She is an expert on transitional justice, peace negotiations, constitutional law and human rights law. She regularly conducts training on these topics for diplomats, mediators and lawyers, has been involved as a legal advisor in a number of peace negotiations, and acted as an expert in transitional justice for the UN Secretary-General, the Office of the High Commissioner for Human Rights, and UNIFEM.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta faaliyet yürüten bir hukukçudur. Edinburgh Üniversitesi'nde Anayasa hukuku profesörü olarak ve aynı üniversite bünyesindeki Küresel Adalet Projesinde Müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. İngiliz Akademisi üyesi de olan Bell, 1995-1997 yılları arasında Belfast merkezli İnsan Hakları örgütü Adalet İdaresi Komisyonu başkanı ve Belfast Anlaşması şartları çerçevesinde kurulan Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1999'da ise Avrupa Komisyonu Temel Haklar Uzmanlar Komitesi üyeliğinde bulundu. Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermekte, BM Genel Sekreterliği, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi ve UNIFEM'in de dahil olduğu kurumlarda hukuk danışmanı olarak görev yapmaktadır.

ORAL ÇALIŞLAR

Oral Çalışlar completed his studies at the Ankara University Faculty of Political Sciences. Was President of the Club of Socialist Thought at the university, as well as Secretary-General of the Ankara University Student Union. Wrote for Türk Solu journal which was launched in 1967 and for the Aydınlık journal which was launched in 1968. Was member of the editorial board of Aydınlık journal. Was arrested after the 12th of March 1971 military coup. Remained imprisoned for three years until the Amnesty law adopted in 1974. Was Editor in Chief for the Aydınlık daily newspaper launched in 1978. Was arrested again after the 12th of September 1980 military coup and released in August 1988 after four years in prison. Lived in Hamburg between 1990 and 1992 upon the invitation of the Senate of Hamburg. Worked for Cumhuriyet daily between 1992 and 2008. Broadcast television programmes on different channels, including TRT, 24TV, 360, and SKYTÜRK. Transferred from Cumhuriyet daily to Radikal daily in 2008. Between 2004-2007, he was in board of Turkish Journalists Association. He has a permanent press card. Became Editor in Chief for Taraf daily in 2013. Was part of the Wise People Committee in the same year. Later had to leave Taraf daily alongside Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katırcıoğlu, Mithat Sancar, and Yıldırım Oğur, among others, after the intervention of the Gülen Congregation. Returned to Radikal daily. Started writing for Posta daily after 2016, when Radikal was discontinued. Continues work as a commentator on TV news channels. Has 20 published

books, including The Leaders' Prison, Hz. Ali, Mamak Prison from the 12th of March to 12th of September, The Kurdish Issue with Öcalan and Burkay, My 68 Memoirs, The Alevis, When Deniz and Friends Were Executed, My Childhood in Tarsus, The History of Gulenism. Recipient of a large number of journalism and research awards. Married (1976) to author and journalist İpek Çalışlar. Father of author Reşat Çalışlar.

Oral Çalışlar Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde eğitimini tamamladı. Üniversitede Sosyalist Fikir Kulübü başkanlığını ve Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği genel sekreterliğini yaptı. 1967'de kurulan Türk Solu ve 1967'de kurulan Aydınlık dergileri için yazdı. Ayrıca Aydınlık dergisinin yayın kurulu üyesiydi. 12 Mart 1971 darbesinden sonra tutuklandı ve 1974'te af yasası çıkana kadar üç yıl cezaevinde kaldı. 1978 yılında çıkan Aydınlık Gazetesi'nin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında tekrardan tutuklandı ve dört yıl cezaevinde kaldıktan sonra Ağustos 1988'de tahliye edildi. Hamburg Senato'sunun daveti üzerine gittiği Hamburg'da 1990-1992 yılları arasında yaşadı. 1992 ve 2008 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde çalıştı. TRT, 24TV, 360 ve SKYTÜRK de dâhil olmak üzere çeşitli kanallarda televizyon programı yaptı. 2008 yılında Cumhuriyet'ten Radikal Gazetesi'ne geçiş yaptı. 2004-2007 yılları arasında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu'ndaydı. Kendisinin sürekli basın kartı bulunmaktadır. 2013 yılında Taraf Gazetesi Yazı İşleri Müdürü oldu. Aynı yıl Âkil İnsanlar Heyeti'nde yer aldı. Daha sonra, Gülen Cemaati'nin müdahalesi sonucunda, Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katırcıoğlu, Mithat Sancar, Yıldırım Oğur ve diğerleriyle birlikte Taraf'tan ayrıldı. Radikal'e geri dönüş yaptı. Radikal Gazetesi kapandıktan sonra, 2016 yılında Posta Gazetesi için yazmaya başladı. Televizyon programlarına siyaset yorumcusu olarak katılmaya devam etmektedir. 20 kitap yayınlamıştır. Bunların arasında 'Liderler Hapishanesi', 'Hz. Ali', 'Mamak Askeri Cezaevi', 'Öcalan ve Burkay'la Kürt Sorunu', '68 Anılarım', 'Alevis', 'Denizler İdama Giderken', 'Çocukluğumun Tarsus'u' ve 'Fetullahçılığın Tarihi' de bulunmaktadır. Gazetecilik ve araştırma alanlarında birçok ödüle sahiptir. 1976'dan beri yazar ve gazeteci İpek Çalışlar ile evlidir. Yazar Reşat Çalışlar'ın babasıdır.

CENGİZ ÇANDAR

Cengiz Çandar is currently a columnist for Al-Monitor, a widely respected online magazine that provides analysis on Turkey and the Middle East. He is a former war correspondent and an expert on the Middle East. He served

as a special adviser to the former Turkish president, Turgut Ozal. Cengiz Çandar is a Distinguished Visiting Scholar at the Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS).

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar uzun yıllar Radikal gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. Al Monitor haber sitesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Ortadoğu konusunda önemli bir uzman olan Çandar, bir dönem savaş muhabiri olarak çalışmış ve Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık yapmıştır.

ANDY CARL

Andy Carl is an independent expert on conflict resolution and public participation in peace processes. He believes that building peace is not an act of charity but an act of justice. He co-founded and was Executive Director of Conciliation Resources. Previously, he was the first Programme Director with International Alert. He is currently an Honorary Fellow of Practice at the School of Law, University of Edinburgh. He serves as an adviser to a number of peacebuilding initiatives including the Inclusive Peace and Transition Initiative at the Graduate Institute in Geneva, the Legal Tools for Peace-Making Project in Cambridge, and the Oxford Research Group, London.

Andy Carl çatışma çözümü ve barış süreçlerine kamusal katılımın sağlanması üzerine çalışan bağımsız bir uzmandır. Barışın inşasının bir hayırseverlik faaliyetinden ziyade adaletin yerine getirilmesi çabası olduğuna inanan Carl, çatışma Çözümü alanında çalışan etkili kurumlardan biri olan Conciliation Resources'un kurucularından biridir. Bir dönem Uluslararası Uyarı (International Alert) isimli kurumda Program Direktörü olarak görev yapan Carl, halen Edinburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Fahri Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Barış inşası üzerine çalışan Cenevre Mezunlar İnsiyatifi bünyesindeki Barış ve Geçiş Dönemi İnsiyatifi, Cambridge'te yürütülen Barışın İnşası için Yasal Araçlar Projesi ve Londra'da faaliyet yürüten Oxford Araştırma Grubu gibi bir dizi kurum ve oluşuma danışmanlık yapmaya devam etmektedir.

Dr. VAHAP COŞKUN

Dr. Vahap Coşkun is a Professor of Law at University of Dicle in Diyarbakır where he also completed his bachelor's and master's degrees in law. Coşkun received his PhD from Ankara University Faculty of Law. He has written for Serbestiyet and Kurdistan24 online newspaper. He has published

books on human rights, constitutional law, political theory and social peace. Coşkun was a member of the former Wise Persons Commission in Turkey (Central Anatolian Region).

Dr. Vahap Coşkun Diyarbakır'da, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Lisans ve lisansüstü eğitimini Dicle Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Doktoru tamamlamıştır. Serbestiyet ve Kurdistan 24 online gazetesinde makale yazan Coşkun, insan hakları, anayasa hukuku, siyasal teori ve toplumsal barış konulu kitaplar yayınlamıştır. Coşkun, Akil İnsanlar Komisyonu'nun İç Anadolu bölgesi üyesiydi.

AYŞEGÜL DOĞAN

Ayşegül Doğan is a journalist who has conducted interviews, created news files and programmes for independent news platforms. She studied at the Faculty of Cultural Mediation and Communications at Metz University, and Paris School of Journalism. As a student, she worked at the Ankara bureau of Agence-France Presse (AFP), the Paris bureau of Courier International and at the Kurdish service of The Voice of America. She worked as a programme creator at Radyo Ekin, and as a translator-journalist for the Turkish edition of Le Monde Diplomatique. She was a lecturer at the Kurdology department of National Institute of Oriental Languages and Civilizations in Paris. She worked on political communications for a long time. From its establishment in 2011 to its closure in 2016, she worked as a programmes coordinator at IMC TV. She prepared and presented the programme “Gündem Müzakere” on the same channel.

Bağımsız haber platformlarına özel röportaj, haber dosyası ve programlar hazırlayan gazeteci Ayşegül Doğan; Metz Üniversitesi Medyasyon Kültürel ve İletişim Fakültesi'nin ardından eğitimine Paris Yüksek Gazetecilik Okulu'nda devam etti. Okul yıllarında, Fransız Haber Ajansı-AFP'nin Ankara, Courier International'ın Paris bürosunda ve Amerika'nın Sesi Kürtçe servisinde gazeteciliği deneyimledi. Radyo Ekin'de programcı, Le Monde Diplomatique Türkçe'de çevirmen gazeteci olarak çalıştı. Paris'te yaşadığı süre içinde Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü Kürdoloji bölümünde okutmanlık yaptı. Uzunca bir süre siyaset iletişimi ile ilgilendi. 2011'de kurulan IMC TV 2016'da kapatılana dek; program koordinatörü olarak çalıştı. Aynı kanalda “Gündem Müzakere” programını hazırladı ve sundu. Halen ülkesindeki pek çok meslektaş gibi etik ilkelere bağlı; bağımsız bir gazeteci olarak çalışma arayış, istek ve heyecanını koruyor.

VEGARD ELLEFSEN

Vegard is a Norwegian diplomat who retired 31 August 2019 from the foreign service when he left his last posting as ambassador to Ankara. He has been twice posted to NATO both as Permanent representative on the North Atlantic Council and deputy to the same position. He has earlier been posted to the Norwegian mission to the U.N. in New York and to the Embassy in Ottawa. In the Norwegian Ministry of foreign affairs he has been Political Director, Director General for the Regional division, Director of the Minister's secretariat and special envoy to the Sudan peace talks and special envoy to Syria and Iraq. Mr. Ellefsen has a Master in Political Science from the University of Oslo.

Norveçli bir diplomat olan Vegard, 31 Ağustos 2019'da dışişlerinden emekli olduğunda Ankara'da büyükelçi olarak görev yapmaktaydı. İki kere NATO'ya atanan Vergard, Kuzey Atlantik Konseyi Daimi Temsilcisi ve Daimi Temsilci Yardımcısı olarak görev yapmıştır. Daha öncesinde de New York'ta Norveç Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği'nde ve Ottawa Büyükelçiliği'nde bulundu. Norveç Dış İşleri Bakanlığı'nda Siyasal İşler Direktörü, Bölgesel Bölünme Genel Müdürü, bakanın Özel Kalem Müdürlüğü Direktörü, Sudan barış müzakereleri özel temsilcisi ve Suriye ve Irak özel temsilcisi olarak görev aldı. Ellefsen Oslo Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi yüksek lisansını yapmıştır.

Prof. Dr. FAZIL HÜSNÜ ERDEM

Dr. Fazıl Hüsnü Erdem is Professor of Constitutional Law and Head of the Department of Constitutional Law at Dicle University, Diyarbakır. In 2007, Erdem was a member of the commission which was established to draft a new constitution to replace the Constitution of 1982 which was introduced following the coup d'etat of 1980. Erdem was a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, in the team that was responsible for the South-eastern Anatolia Region.

Fazıl Hüsnü Erdem Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanı'dır. 2007'de, 1980 darbesinin takiben yürürlüğe giren 1982 darbe anayasasını değiştirmek üzere kurulan yeni anayasa hazırlama komisyonunda yer almıştır. Erdem, 2013'de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. Dr. SALOMÓN LERNER FEBRES

Professor Dr. Salomón Lerner Febres holds a PhD in Philosophy from Université Catholique de Louvain. He is Executive President of the Center for Democracy and Human Rights and Professor and Rector Emeritus of Pontifical Catholic University of Peru. He is former President of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. Prof. Lerner has given many talks and speeches about the role and the nature of university, the problems of scholar research in higher education and about ethics and public culture. Furthermore, he has participated in numerous conferences in Peru and other countries about violence and pacification. In addition, he has been a speaker and panellist in multiple workshops and symposiums about the work and findings of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. He has received several honorary doctorates as well as numerous recognitions and distinctions of governments and international human rights institutions.

Prof. Salomón felsefe alanındaki doktora eğitimini Belçika'daki Université Catholique de Louvain'de tamamlamıştır. Peru'daki Pontifical Catholic Üniversitesi'nin onursal rektörü sıfatını taşıyan Prof. Salomón Lerner Febres, aynı üniversite bünyesindeki Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi'nin de başkanlığını yapmaktadır. Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Üniversitenin rolü ve doğası, akademik çalışmalarda karşılaşılan zorluklar, etik ve kamu kültürü konulu çok sayıda konuşma yapmış, şiddet ve pasifizm konusunda Peru başta olmak üzere pek çok ülkede yapılan konferanslara konuşmacı olarak katılmıştır.

Prof. MERVYN FROST

Professor Mervyn Frost teaches International Relations, and was former Head of the Department of War Studies, at King's College London, UK. He was previously Chair of Politics at the University of Natal, Durban, South Africa and was President of the South African Political Studies Association. He currently sits on the editorial boards of International Political Sociology and the Journal of International Political Theory, among others. He is an expert on human rights in international relations, humanitarian intervention, justice in world politics, democratising global governance, the just war tradition in an era of New Wars, and ethics in a globalising world.

Londra'daki King's College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Daha önce Güney Afrika'nın Durban şehrindeki Natal Üniversitesi'de Siyaset Bilimi bölümünün başkanlığını yapmıştır. Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanlığı görevinde de bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsancıl Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

DAVID GORMAN (Director, Eurasia)

David has more than 25 years of experience in the field of peacemaking. He started his career in the Middle East and he went on to work for international organisations on a wide range of conflicts around the world. David has been based in the Philippines, Indonesia, Liberia, Bosnia as well as the West Bank and Gaza and has been working in Eurasia for the last several years. He graduated from the London School of Economics, was featured in the award winning film 'Miles and War' as well as several publications and has published several articles on mediation.

David'in barış inşası alanında 25 yıldan fazla deneyimi bulunmaktadır. David kariyerine Orta Doğu'da başladı ve daha sonra uluslararası kurumlarda, dünyanın çeşitli yerlerinde olan çatışmalar üzerinde çalıştı. Kendisi Filipinler, Endonezya, Liberya, Bosna, Batı Şeria ve Gazze'de bulundu. Son birkaç yıldır da Avrasya bölgesinde çalışmaktadır. David London School of Economics'den mezun oldu, ödüllü 'Miles and War' filminde ve çeşitli yayınlarda yer aldı ve arabuluculukla ilgili çeşitli makaleler yayımladı.

MARTIN GRIFFITHS

Martin Griffiths is a senior international mediator and currently the UN's Under-Secretary-General for Humanitarian Affairs and Emergency Relief Coordinator, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) after previously serving as the UN's Envoy to Yemen. From 1999 to 2010 he was the founding Director of the Centre for Humanitarian Dialogue in Geneva where he specialised in developing political dialogue between governments and insurgents in a range of countries across Asia, Africa and Europe. He is a co-founder of Inter Mediate, a London based NGO devoted to conflict resolution, and has worked for international organisations including UNICEF, Save the Children, Action Aid, and the European Institute

of Peace. Griffiths has also worked in the British Diplomatic Service and for the UN, including as Director of the Department of Humanitarian Affairs (Geneva), Deputy to the Emergency Relief Coordinator (New York), Regional Humanitarian Coordinator for the Great Lakes, Regional Coordinator in the Balkans and Deputy Head of the Supervisory Mission in Syria (UNSMIS).

Kıdemli bir uluslararası arabulucu olan eski Birleşmiş Milletler Yemen Özel Temsilcisi Martin Griffiths, Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi'nde (OCHA) İnsani Yardım ve Acil Durum Yardımı Koordinatörü Genel Sekreter Başyardımcısı olarak görev yapmaktadır. Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarındaki çeşitli ülkelerde hükümetler ile isyancı gruplar arasında siyasi diyalog geliştirilmesi üzerine çalışan Cenevre'deki İnsani Diyalog Merkezi'nin (Centre for Humanitarian Dialogue) kurucu direktörü olan Martin Griffiths 1999-2010 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Çatışma çözümü üzerine çalışan Londra merkezli Inter Mediate'in kurucuları arasında bulunan Griffiths, UNICEF, Save the Children ve Action Aid isimli uluslararası kurumlarda da görev yapmıştır. İngiltere Diplomasi Servisi'ndeki hizmetlerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesinde Cenevre Ofisi'nde İnsani Faaliyetler Bölümü'nde yönetici, New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı, Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği adına Suriye özel temsilciliği yaptığı dönemde kendisine baş danışmanlık yapmıştır.

KEZBAN HATEMİ

Kezban Hatemi holds an LL.B. from Istanbul University and is registered with the Istanbul Bar Association. She has worked as a self employed lawyer, as well as Turkey's National Commission to UNESCO and a campaigner and advocate during the Bosnian War. She was involved in drafting the Turkish Civil Code and Law of Foundations as well as in preparing the legal groundwork for the chapters on Religious Freedoms and Minorities and Community Foundations within the Framework Law of Harmonization prepared by Turkey in preparation for EU accession. She has published articles on women's, minority groups, children, animals and human rights and the fight against drugs. She is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, and sits on the Board of Trustees of the Technical University and the Darulacaze Foundation.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Serbest avukatlık yapmanın yanı sıra UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nda hukukçu olarak görev yapmış, Bosna savaşı sırasında sürdürülen savaş karşıtı kampanyalarda aktif olarak yer almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci gereği hazırlanan Uyum Yasaları Çerçeve Yasasının Dini Özgürlükler, Azınlıklar ve Vakıflar ile ilgili bölümlerine ilişkin hukuki çalışmalarda yer almış, Türk Ceza Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun taslaklarının hazırlanmasında görev almıştır. İnsan hakları, kadın hakları, azınlık hakları, çocuk hakları, hayvan hakları ve uyuşturucu ile mücadele konularında çok sayıda yazılı eseri vardır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bunun yanı sıra İstanbul Üniversitesi ile Darülaceze Vakfı Mütevelli heyetlerinde görev yapmaktadır.

Dr. EDEL HUGHES

Dr. Edel Hughes is a Senior Lecturer in Law at Middlesex University. Prior to joining Middlesex University, Dr Hughes was a Senior Lecturer in Law at the University of East London and a Lecturer in Law and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009, respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

Dr. Edel Hughes, Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kıdemli öğretim üyesidir. Daha önce Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde görev yapan Hughes, doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

KADİR İNANIR

Kadir İnanır was born in 1949 Fatsa, Ordu. He is an acclaimed actor and director, and has starred in well over a hundred films. He has won several awards for his work in Turkish cinema. He graduated from Marmara University Faculty of Communication. In 2013 he became a member of the Wise Persons Committee for the Mediterranean region.

Ünlü oyuncu ve yönetmen Kadir İnanır, 100'ü aşkın filmde rol almış ve Türk sinemasına katkılarından dolayı pek çok ödüle layık görülmüştür. 1949 senesinde Ordu, Fatsa'da doğan İnanır, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. 2013 senesinde barış sürecini yönetmek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyeti'ne Akdeniz Bölgesi temsilcisi olarak girmiştir.

Prof. Dr. AHMET İNSEL

Professor Ahmet İnsel is a former faculty member of Galatasaray University in Istanbul, Turkey and Paris 1 Panthéon Sorbonne University, France. He is Managing Editor of the Turkish editing house, İletişim, and member of the editorial board of monthly review, Birikim. He is a regular columnist at Cumhuriyet newspaper and an author who published several books and articles in both Turkish and French.

İletişim Yayınları Yayın Kurulu Koordinatörlüğünü yürüten Ahmet İnsel, Galatasaray Üniversitesi ve Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Birikim Dergisi yayın kolektifi üyesi ve Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarıdır. Türkçe ve Fransızca olmak üzere çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

ALEKA KESSLER

Aleka Kessler works as Project Officer at the Centre for Humanitarian Dialogue (HD). Having joined HD in 2017 to work on Syria, Aleka has been coordinating mediation project in complex conflict settings. Previously, Aleka also worked with Médecins Sans Frontières and the United Nations Association Mexico. She holds a degree in International Relations from the University of Geneva and a Master's degree in Development Studies from the Graduate Institute of International and Development Studies in Geneva, where she specialized in humanitarian affairs, negotiation and conflict resolution.

Aleka Kessler İnsani Diyalog Merkezi'nde (HD) proje sorumlusu olarak çalışmaktadır. Suriye üzerinde çalışmak için 2017 yılında HD'ye katılan Kessler, karmaşık çatışma ortamlarında arabuluculuk projesini yürütmektedir. Kessler daha önce Sınır Tanımayan Doktorlar ve Meksika Birleşmiş Milletler Derneği'nde çalışmıştır. Lisans eğitimini Cenevre Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlayan Kessler, daha sonra yüksek lisansını

yine Cenevre'de bulunan Uluslararası ve Kalkınma Çalışmaları Yüksek Lisans Enstitüsü'nde (IHEID) Kalkınma Çalışmaları alanında yaptı. Kessler insanı yardım, arabuluculuk ve çatışma çözümü alanlarında uzmanlaşmıştır.

AVILA KILMURRAY

Avila Kilmurray is a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition. She was part of the Coalition's negotiating team for the Good Friday Agreement and has written extensively on community action, the women's movement and conflict transformation. She serves as an adviser on the Ireland Committee of the Joseph Rowntree Charitable Trust as well as a board member of Conciliation Resources (UK) and the Institute for British Irish Studies. She was the first Women's Officer for the Transport & General Workers Union for Ireland (1990-1994) and from 1994-2014 she was Director of the Community Foundation for Northern Ireland, managing EU PEACE funding for the re-integration of political ex-prisoners in Northern Ireland as well as support for community-based peace building. She is a recipient of the Raymond Georis Prize for Innovative Philanthropy through the European Foundation Centre. Kilmurray is working as a consultant with The Social Change Initiative to support work with the Migrant Learning Exchange Programme and learning on peace building.

Avila Kilmurray, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucusudur ve bu siyasi partinin temsilcilerinden biri olarak Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerine katılmıştır. Toplumsal tepki, kadın hareketi ve çatışmanın dönüşümü gibi konularda çok sayıda yazılı eseri vardır. Birleşik Krallık ve İrlanda'da aralarında Conciliation Resources (Uzlaşma Kaynakları), the Global Fund for Community Foundations (Toplumsal Vakıflar için Kürsel Fon), Conflict Resolution Services Ireland (İrlanda Çatışma Çözümü Hizmetleri) ve the Institute for British Irish Studies (Britanya ve İrlanda çalışmaları Enstitüsü) isimli kurumlarda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. 1990-94 yılları arasında Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nda Kadınlardan Sorumlu Yönetici olarak çalışmış ve bu görevi yerine getiren ilk kadın olmuştur. 1994-2014 yılları arasında Kuzey İrlanda Toplum Vakfı'nın direktörlüğünü yapmış ve bu görevi sırasında eski siyasi mahkumların yeniden entegrasyonu ile barışın toplumsal zeminde yeniden inşasına dair Avrupa Birliği fonlarının idaresini yürütmüştür. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından verilen Yenilikçi Hayırseverler Raymond Georis Ödülü'nün de sahibidir.

Prof. RAM MANIKKALINGAM

Professor Ram Manikkalingam is founder and director of the Dialogue Advisory Group, an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence. He is a member of the Special Presidential Task Force on Reconciliation in Sri Lanka and teaches politics at the University of Amsterdam. Previously, he was a Senior Advisor on the Sri Lankan peace process to then President Kumaratunga. He has served as an advisor with Ambassador rank at the Sri Lanka Mission to the United Nations in New York and prior to that he was an advisor on International Security to the Rockefeller Foundation. He is an expert on issues pertaining to conflict, multiculturalism and democracy, and has authored multiple works on these topics. He is a founding board member of the Laksham Kadirgamar Institute for Strategic Studies and International Relations, Colombo, Sri Lanka.

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için danışmanlık yapmıştır. Danışmanlık görevini hala sürdürmektedir. Uzmanlık alanları arasında çatışma, çokkültürlülük, demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Sri Lanka'daki Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

BEJAN MATUR

Bejan Matur is a renowned Turkey-based author and poet. She has published ten works of poetry and prose. In her writing she focuses mainly on Kurdish politics, the Armenian issue, minority issues, prison literature and women's rights. She has won several literary prizes and her work has been translated into over 28 languages. She was formerly Director of the Diyarbakır Cultural Art Foundation (DKSV). She is a columnist for the Daily Zaman, and occasionally for the English version, Today's Zaman.

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. Şiir ve gazetecilik alanında yayımlanmış 10 kitabı bulunmaktadır. 2012 yılının başına kadar yazdığı düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 28 değişik dile çevrilen Matur, çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Prof. MONICA MCWILLIAMS

Professor Monica McWilliams teaches in the Transitional Justice Institute at Ulster University in Northern Ireland. She currently serves on a three-person panel established by the Northern Ireland government to make recommendations on the disbandment of paramilitary organisations in Northern Ireland. During the Northern Ireland peace process, Prof. McWilliams co-founded the Northern Ireland Women's Coalition political party and was elected as a delegate to the Multi-Party Peace Negotiations, which took place in 1996 to 1998. She was also elected to serve as a member of the Northern Ireland Legislative Assembly from 1998 to 2003. Prof. McWilliams is a signatory of the Belfast/Good Friday Agreement and has chaired the Implementation Committee on Human Rights on behalf of the British and Irish governments. For her role in delivering the peace agreement in Northern Ireland, Prof. McWilliams was one recipient of the John F. Kennedy Leadership and Courage Award.

Prof. Monica McWilliams, Ulster Üniversitesi'ndeki Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü'ne bağlı Kadın Çalışmaları Bölümü'nde öğretim üyesidir. 2005- 2011 yılları arasında Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu Komiseri olarak Kuzey İrlanda Haklar Beyannamesi için tavsiyeler hazırlamaktan sorumlu olarak görev yapmıştır. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucularından olan Prof. McWilliams 1998 yılında Belfast (Hayırlı Cuma) Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanan Çok Partili Barış Görüşmeleri'nde yer almıştır.

HANNE MELFALD

Hanne Melfald worked with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs for eight years including as the Senior Adviser to the Secretariat of the Foreign Minister of Norway before she became a Project Manager in HD's Eurasia office in 2015. She previously worked for the United Nations for six years including two years with the United Nations Assistance Mission in Afghanistan as Special Assistant to the Special Representative of the Secretary-General. She has also worked for the United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs in Nepal and Geneva, as well as for the Norwegian Refugee Council and the Norwegian Directorate of Immigration. Melfald has a degree in International Relations from the University of Bergen and the University of California, Santa Barbara, as well as a Master's degree in Political Science from the University of Oslo.

Hanne Melfald, başkanlık dahil olmak üzere 8 yıl boyunca Norveç Dışişleri Bakanlığı bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuş, 2015 yılından itibaren İnsani Diyalog için Merkez isimli kurumun Avrasya biriminde Proje Müdürü olarak çalışmaya başlamıştır. Geçmişte Birleşmiş Milletler bünyesinde görev almış, bu görevi sırasında 2 yıl boyunca Birleşmiş Milletler'in Afganistan Yardım Misyonda BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Cenevre Yerleşkesi bünyesinde bulunan Nepal İnsani Yardım Koordinasyon Ofisinde de görev almıştır. Bir dönem Norveç Sığınmacılar Konseyi ve Norveç Göçmenlik İşleri Müdürlüğünde çalışan Hanna Melfald Norveç'in Bergen ve ABD'nin Kaliforniya Üniversitelerinde aldığı Uluslararası İlişkiler eğitimini Olso Üniversitesinde aldığı Siyaset Bilimi yüksek lisans eğitimiyle tamamlamıştır.

ROELF MEYER

Meyer is currently a consultant on international peace processes having advised parties in Northern Ireland, Sri Lanka, Rwanda, Burundi, Iraq, Kosovo, the Basque Region, Guyana, Bolivia, Kenya, Madagascar, and South Sudan. Meyer's experience in international peace processes stems from his involvement in the settlement of the South African conflict in which he was the government's chief negotiator in constitutional negotiations with the ANC's chief negotiator and current South African President, Cyril Ramaphosa. Negotiating the end of apartheid and paving the way for South Africa's first democratic elections in 1994, Meyer continued his post as Minister of Constitutional Affairs in the Cabinet of the new President, Nelson Mandela. Meyer retired as a Member of Parliament and as the Gauteng leader of the National Party in 1996 and co-founded the United Democratic Movement (UDM) political party the following year. Retiring from politics in 2000, Meyer has since held a number of international positions, including membership of the Strategy Committee of the Project on Justice in Times of Transition at Harvard University.

Roelf Meyer, Güney Afrika'daki barış sürecinde iktidar partisi Ulusal Parti adına başmüzakereci olarak görev yapmıştır. O dönem Afrika Ulusal Kongresi (ANC) adına başmüzakereci olarak görev yapan ve şu an Güney Afrika devlet başkanı olan Cyril Ramaphosa ile birlikte yürüttüğü müzakereler sonrasında Güney Afrika'daki ırkçı apartheid rejim sona erdirilmiş ve 1994

yılında ülkedeki ilk özgür seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan seçim sonrası yeni devlet başkanı seçilen Nelson Mandela kurduğu ilk hükümette Roelf Meyer'e Anayasal İlişkilerden Sorumlu Bakan olarak görev vermiştir. Roelf Meyer 2011-2014 yılları arasında Güney Afrika Savunma Değerlendirme Komitesine başkanlık yapmış, aynı zamanda aktif olan bazı barış süreçlerine dahil olarak Kuzey İrlanda, Sri Lanka, Ruanda, Burundi, Irak, Kosova, Bask Bölgesi, Guyana, Bolivya, Kenya, Madagaskar ve Güney Sudan'da çatışan taraflara danışmanlık yapmıştır.

MARK MULLER QC

Mark Muller, QC, is a senior advocate at Doughty Street Chambers (London) and the Scottish Faculty of Advocates (Edinburgh) where he specialises in public international law and human rights. Muller is also currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts and is the UN Special Envoy to Syria in the Syrian peace talks. He has many years' experience of advising numerous international bodies, such as Humanitarian Dialogue (Geneva) and Inter-Mediate (London) on conflict resolution, mediation, confidence-building, ceasefires, power-sharing, humanitarian law, constitution-making and dialogue processes. Muller also co-founded Beyond Borders and the Delfina Foundation.

Mark Muller Londra merkezli Doughty Street Chambers Hukuk Bürosu'na ve Edinburg'daki İskoç Avukatlar Birliği'ne bağlı olarak çalışan tecrübeli bir hukukçudur. Uluslararası kamu hukuku ve insan hakları hukuku alanında uzman olan Muller, Afganistan, Libya, Irak ve Suriye gibi çeşitli çatışma alanlarında uzun seneler çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışmasızlık ve iktidar paylaşımı konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. 2005'den bu yana İnsani Diyalog için Merkez (Centre for Humanitarian Dialogue), Çatışma Ötesi (Beyond Borders) ve Inter Mediate (Arabulucu) isimli kurumlara kıdemli danışmanlık yapmaktadır. Harvard Hukuk Fakültesi üyesi olan Muller bir dönem İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu başkanlığı ve Barolar Konseyi Hukukun Üstünlüğü Birimi başkanlığı görevlerini de yürütmüştür. Kültürel diyalog yoluyla barışı ve uluslararası anlayışı teşvik etme amacıyla İskoçya'da kurulan Sınırlar Ötesi (Beyond Borders) isimli oluşumun kurucusu olan Muller halen BM Siyasal İlişkiler Birimi bünyesindeki Arabulucular Destek Ekibinde Kıdemli Arabuluculuk Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

AVNİ ÖZGÜREL

Mehmet Avni Özgürel is a Turkish journalist, author and screenwriter. Having worked in several newspapers such as Daily Sabah and Radikal, Özgürel is currently the editor in chief of the daily Yeni Birlik and a TV programmer at TRT Haber. He is the screenwriter of the 2007 Turkish film, Zincirbozan, on the 1980 Turkish coup d'état, Sultan Avrupa'da (2009), on Sultan Abdülaziz's 1867 trip to Europe; and Mahpeyker (2010): Kösem Sultan, on Kösem Sultan. He is also the screenwriter and producer of 2014 Turkish film, Darbe (Coupe), on the February 07, 2012 Turkish intelligence crisis. In 2013 he was appointed a member of the Wise Persons Committee in Turkey established by then Prime Minister Erdoğan.

Gazeteci-yazar Avni Özgürel, uzun yıllar Milliyet, Akşam, Sabah ve Radikal gibi çeşitli gazetelerde haber müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaptı. 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir. 1980 darbesini konu eden belgesel film Zincirbozan (2007), Sultan Abdülaziz'in 1867'de Avrupa'ya yaptığı yolculuğu konu eden Sultan Avrupa'da (2009), Mahpeyker: Kösem Sultan (2010) ve 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) operasyonunun anlatıldığı "Darbe" filmleri senaristliğini ve yapımcılığını üstlendiği projeler arasındadır. Özgürel, şu anda Yeni Birlik gazetesinin sahibi ve genel yayın yönetmenidir. Ayrıca TRT Haber'de program yapmaktadır.

Prof. JOHN PACKER

Professor John Packer is Associate Professor of Law and Director of the Human Rights Research and Education Centre (HRREC) at the University of Ottawa in Canada. Prof. Packer has worked for inter-governmental organisations for over 20 years, including in Geneva for the UN High Commissioner for Refugees, the International Labour Organisation, and for the UN High Commissioner for Human Rights. From 1995 to 2004, Prof. Packer served as Senior Legal Adviser and then the first Director of the Office of the OSCE High Commissioner on National Minorities in The Hague. In 2012-2014, Prof. Packer was a Constitutions and Process Design Expert on the United Nation's Standby Team of Mediation Experts attached to the Department of Political Affairs, advising in numerous peace processes and political tran-

sitions around the world focusing on conflict prevention and resolution, diversity management, constitutional and legal reform, and the protection of human rights.

Dr. John Packer Kanada'da Ottawa Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doçent ve İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi (Human Rights Research and Education Centre) müdürüdür. 20 yıl boyunca Packer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Çalışma Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi Cenevre'de bulunan hükümetler arası örgütlerde çalışmıştır. 1995'ten 2004'e kadar Lahey'de Packer Kıdemli Hukuk Danışmanı, ardından da Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği birinci müdürü olarak görev almıştır. 2012-2014 yıllarında Packer BM Arabuluculuk Uzmanlar Ekibi siyasi ilişkiler biriminde Anayasa ve Süreçlerin Tasarımı Uzmanı olarak yer aldı. Dünyadaki birçok barış süreci ve siyasi geçişler konusunda danışmanlık yapan Pecker, çatışma önleme ve çözümü, çeşitlilik yönetimi, anayasa ve hukuk reformları ve insan hakları korumasına odaklanmıştır.

JONATHAN POWELL

Jonathan Powell is the founder and CEO of Inter Mediate, an NGO devoted to conflict resolution around the world. In 2014, Powell was appointed by former Prime Minister David Cameron to be the UK's Special Envoy to Libya. He also served as Tony Blair's Chief of Staff in opposition from 1995 to 1997 and again as his Chief of Staff in Downing Street from 1997 to 2007. Prior to his involvement in British politics, Powell was the British Government's chief negotiator on Northern Ireland from 1997 to 2007 and played a key part in leading the peace negotiations and its implementation.

Ortadoğu, Latin Amerika ve Asya'da yaşanan çatışmaların çözümü üzerine çalışan ve devletten bağımsız arabuluculuk kurumu olan Birleşik Krallık merkezli Inter Mediate'in kurucusudur ve İcra Kurulu Başkanı'dır. 2014 yılında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron tarafından Libya konusunda Özel Temsilci olarak atanmıştır. 1995-2007 yılları arasında Birleşik Krallık eski Başbakanı Tony Blair kabinesinde Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1997 yılından itibaren Kuzey İrlanda sorununun çözümü için yapılan görüşmelere Britanya adına başmüzakereci olarak katılmıştır. 1978-79 yılları arasında BBC ve Granada TV için gazeteci olarak çalışmış, 1979-1994 yılları arasında ise Britanya adına diplomatlık yapmıştır.

Sir KIERAN PRENDERGAST

Sir Kieran Prendergast is a former British diplomat who served as the Under-Secretary General for Political Affairs at the United Nations from 1997 to 2005 and as High Commissioner to Kenya from 1992 to 1995 and to Zimbabwe from 1989 to 1992. During his time at the UN, Prendergast stressed the human rights violations and ethnic cleansing that occurred during the War in Darfur and was involved in the 2004 Cyprus reunification negotiations. Since his retirement from the UN, he has conducted research at the Belfer Center for Science and International Affairs (United States) and is a member of the Advisory Council of Independent Diplomat (United States). Prendergast also holds a number of positions, including Chairman of the Anglo-Turkish Society, a Trustee of the Beit Trust, and Senior Adviser at the Centre for Humanitarian Dialogue.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya ve ABD'de diplomat olarak çalışmıştır. Birleşik Krallık Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosu'nun (Foreign and Commonwealth Office) Güney Afrika'daki Apartheid rejimi ve Namibya konularıyla ilgilenen birimine başkanlık etmiştir. Bir dönem BM Siyasal İlişkiler Biriminde Müsteşar olarak çalışmış, BM Genel Sekreteri'nin Barış ve Güvenlik konulu yönetim kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerde barış çabalarına dahil olmuştur.

RAJESH RAI

Rajesh Rai was called to the Bar in 1993 with his areas of expertise including human rights law, immigration and asylum law, and public law. He has been treasurer of 1MCB Chambers (London) since 2015 and has also been a Director of an AIM-listed investment company where he led their renewable energy portfolio. Rai is a frequent lecturer on a wide variety of legal issues, including immigration and asylum law and freedom of experience (Bar of Armenia), minority linguistic rights (European Parliament), and women's and children's rights in areas of conflict (cross-border conference to NGOs working in Kurdish regions). He is also Founder Director of HIC, a community centred NGO based in Cameroon.

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosu'na kaydolmuştur. İnsan Hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma Hakkı hukuku ile Kamu Hukuku temel uzman-

lık alanlarıdır. Kamerun'daki HIC isimli sivil toplum örgütü ile Uganda'daki Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants-JCWI-(Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminerler ve dersler vermiştir.

Sir DAVID REDDAWAY

Sir David Reddaway is a retired British diplomat currently serving as Chief Executive and Clerk of the Goldsmiths' Company in London. During his previous career in the Foreign and Commonwealth Office, he served as Ambassador to Turkey (2009-2014), Ambassador to Ireland (2006-2009), High Commissioner to Canada (2003-2006), UK Special Representative for Afghanistan (2002), and Charge d'Affaires in Iran (1990-1993). His other assignments were to Argentina, India, Spain, and Iran, where he was first posted during the Iranian Revolution.

Halen çeşitli özel şirket ve üniversitelere danışman, yönetim kurulu üyesi ve konsültasyon uzmanı olarak hizmet etmektedir. 2016 yılının Ocak ayından bu yana Londra Üniversitesi bünyesindeki Goldsmith Koleji'nde Konsey üyesi ve Goldsmith şirketinde yönetici katip olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir dönem Birleşik Krallık adına Türkiye ve İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak görev yapan Reddaway bu görevinden önce Birleşik Krallık adına Kanada'da Yüksek Misyon Temsilcisi, Afganistan'da Özel Temsilci, İran'da ise Diplomatik temsilci olarak görev yapmıştır. Bu görevlerinin yanı sıra İspanya, Arjantin, ve Hindistan'da diplomatik görevler üstlenmiştir.

Prof. NAOMI ROHT-ARRIAZA

Professor Naomi Roht-Arriaza is a Distinguished Professor of Law at the Hastings College of Law, University of California (San Francisco) and is renowned globally for her expertise in transitional justice, international human rights law, and international humanitarian law. She has extensive knowledge of, and experience in, post-conflict procedures in Latin America and Africa. Roht-Arriaza has contributed to the defence of human rights

through legal and social counselling, her position as academic chair, and her published academic works.

Prof. Naomi Roht-Arriaza Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrindeki UC Hastings College of the Law isimli Hukuk okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Dr. MEHMET UFUK URAS

Mehmet Ufuk Uras is a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. He was previously a former leader of the now-defunct University Lecturers' Union (Öğretim Elemanları Sendikası) and was elected the chairman of Freedom and Solidarity Party in 1996. Ufuk resigned from the leadership after the 2002 general election. Ufuk ran a successful campaign as a "common candidate of the Left", standing on the independents' ticket, backed by Kurdish-based Democratic Society Party and several left-wing, environmentalist and pro-peace groups in the 2007 general election. He resigned from the Freedom and Solidarity Party on 19 June 2009. After the Democratic Society Party was dissolved in December 2009, he joined forces with the remaining Kurdish MPs in the Peace and Democracy Party group. On 25 November 2012, he became a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. Ufuk is a member of the Dialogue Group and is the writer of several books on Turkish politics.

Dr. Mehmet Ufuk Uras İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladıktan sonra, milletvekili seçilene kadar İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent doktor olarak görev yapmıştır. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili adayı olmuştur. Seçimlerin sonucunda %3,85 oranıyla yani 81.486 oy alarak İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili olarak 23. dönem meclisine girmiştir. Seçimler öncesinde liderliğinden ayrıldığı Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel başkanlığına 11 Şubat 2008'de yapılan 5. Olağan Kongresi'ni takiben geri dönmüştür. 17 Haziran 2009 tarihinde, partinin dar grupçu bir anlayışa kaydığı düşüncesi ve sol siyasetin daha geniş bir

yelpazeye ulaşması iddiasıyla bir grup arkadaşıyla Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden istifa etmiştir. ÖDP'den ayrılışıyla birlikte Eşitlik ve Demokrasi Partisi kuruluş sürecine katılmıştır. DTP'nin 19 kişiye düşüp grupsuz kalmasından sonra, Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gerektiğini savunarak Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) grubuna katılmıştır. Ufuk Uras, seçim sürecinde, kuruluş çağrısını yaptığı Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne üye olmuştur. 25 Kasım 2012'de kurulan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi'nin kurucularındandır ve aynı zamanda PM üyesidir. Uras'ın çok sayıdaki yayınları arasında "ÖDP Söyleşileri", "İdeolojilerin Sonu mu?" (Marksist Araştırmaları Destek Ödülü), "Sezgiciliğin Sonu mu?", "Başka Bir Siyaset Mümkün", "Kurtuluş Savaşında Sol", "Siyaset Yazıları" ve "Alternatif Siyaset Arayışları" "Sokaktan Parlamenta" "Söz Meclisten Dışarı" ve "Meclis Notları" adlı kitapları da bulunmaktadır.

Prof. Dr. SEVTAP YOKUŞ

Professor Dr Sevtap Yokuş is a Law Faculty Member at İstanbul Altınbaş University in the Department of Constitutional Law. She holds a PhD in Public Law from the Faculty of Law, İstanbul University, awarded in 1995 for her thesis which assessed the state of emergency regime in Turkey with reference to the European Convention on Human Rights. She is a widely published expert in the areas of Constitutional Law and Human Rights and has multiple years' experience of working as a university lecturer at undergraduate, postgraduate and doctoral level. She also has experience of working as a lawyer in the European Court of Human Rights.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş İstanbul Altınbaş Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Doktora Programı bünyesinde başladığı doktorasını "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türkiye'de Olağanüstü Hal Rejimine Etkisi" başlıklı tezle 1995 yılında tamamlamıştır. Akademik görevi sırasında lisans, yüksek lisans ve doktora aşamasında dersler veren Prof. Dr. Yokuş özellikle Anayasa Hukuku ve İnsan hakları Hukuk alanında uzmanlaşmıştır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda pratik avukatlık deneyimi de bulunmaktadır.

11 Guilford Street London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0) 207 405 3835

democraticprogress.org

info@democraticprogress.org

[@DPI_UK](https://twitter.com/DPI_UK)

[DemocraticProgressInstitute](https://www.facebook.com/DemocraticProgressInstitute)

